

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Швад тира аз бехирад рӯзгор.

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№15 (12499)
10 апрели
соли 2025

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

15 АПРЕЛ – Рӯзи Илми Тоҷик

Илм неруи тавонову пешбарандаи ҷомеа буда, омили асосии пешрафти давлат ба ҳисоб меравад. Илм заминаи босуботи рушди ҷомеа ва зиндагии шоистаи мардум аст. Халқи тоҷик аз қадим ба омӯзиши илму дониш таваҷҷуҳи махсус зоҳир менамуд ва аз саромадони илми ҷаҳонӣ махсуб меёфт. Аз омӯзиши сарчашмаҳои муътамади илмӣ бармеояд, ки тоҷикон дар тақвияту тақмили илми ҷаҳонӣ нақши муассир гузоштаанд ва пажухишу иқтишофхояшон дар арсаи ҷаҳонӣ эътироф ва мавриди омӯзишу қорбаст қарор гирифтааст.

Дар замони муосир нақш ва ҷойгоҳи илм барҷастатар гардидааст ва кишварҳое ба рушду такомул ва дастовардҳои

мони ҷамъиятшинос аз он иборат аст, ки парчамбардорони омӯзишу таҳқиқ ва ташвиқу таблиғи гоҳҳои фарҳангу адабиёти ҷаҳоншумули тоҷикон бошанд, аз арзишҳои миллӣ, ки аслу асоси давлатдорӣ миллии дунявӣ мо махсуб мешаванд, бо нангу номуси ватандорӣ дифоъ кунанд ва дар амри густариши худшиносии милливу таърихӣ насли ҷавон бо қору пайкори худ намунаи ибрат нишон диҳанд. Илова бар ин, дар шароити ҷаҳонишавӣ, вуҷасти рақобатҳои геополитикӣ, авҷгирии зухуроти ҳатарноки ифротгароиву терроризм ва дигар мушкилоти глобалӣ таҳқиқи ҳамаҷонибаи афкори фалсафӣ ҳуқуқӣ, иҷтимоиву сиёсӣ ва ахлоқиву маънавӣ талаби замон буда,

ПЕШВОИ МИЛЛАТ ВА РУШДИ ИЛМИ ТОҶИК

ҷашмрас ноил мегарданд, ки дар самти қовишу таҳқиқоти густардаи илмӣ ва татбиқи онҳо дар ҳаёт тавонанд манфиату самараи бештар ба даст оранд ва зиндагии шоистаро барои ҷомеаи худ таъмин созанд. Яъне, илм ҳамоно вақт манфиатбор аст, ки дар ҳаёт татбиқ ва махсули пажухиш бо истехсоли он ба ҷомеаи ҷаҳонӣ пешниҳод гардад. Аз ин ҷост, ки дар ҷаҳони муосир талабот ба неруи зеҳнӣ, ки сармояи асосии ҳар як давлату миллат мебошад, сол то сол бештар мегардад ва дар ин самт маблағҳои зиёд харҷ карда мешавад.

Шоистаи таъкид аст, ки дар замони соҳибистиклолӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таваҷҷуҳ ба омӯзишу рушди илми ватанӣ бештар гардид ва имконоту шароити мусоид ҷиҳати фаро гирифтани донишҳои замонавӣ фароҳам оварда шуд. Дар Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 таваҷҷуҳи асосӣ ба сармояи инсонӣ равона гардидааст, ҷунки рушди босуботу устувори иҷтимоиву иқтисодии мамлакат ба неруи зиҳнӣ иртиботи қавӣ

дорад. Бо ба даст овардани Истиқлоли давлатӣ ва расидан ба Ваҳдати миллии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба рушди илми тоҷик таваҷҷуҳи махсус зоҳир намуданд, шароити созгорро ҷиҳати таҳқиқи густардаи масоили замон ва тақмили тақвият бахшидани илмҳои бунёдӣ фароҳам оварданд: «Мо бояд ба пешрафти илмҳои бунёдӣву техникӣ ва технологияву инноватсионӣ таваҷҷуҳи ҷиддӣ зоҳир намоем, мавзӯҳои фармоиширо ба рушди иқтисодиёти кишвар мутобик гардонем, ба тарбияи кадрҳои илмӣ ва тақвияти неруи зеҳнӣ эътибори аввалиндараҷа диҳем ва маблағгузорию соҳаҳои илмро, ки ба иҷрои ҳадафҳои стратегияи давлат равона шудаанд, таҷдиди назар кунем».

Дар робита ба ин, бо дастури Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, ҳақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» (солҳои 2020-2040) қабул ва дар доираи он барномаҳои махсус таҳия шуд, ки имкони мусоид-

ро барои омӯзиши фарогири фанҳои бунёдӣ ба вуҷуд овард. Дар заминаи он тадриҷан шароити таълиму тарбия дар муассисаҳои таълимӣ бехтар гардида, онҳо бо озмоишгоҳу лабораторияҳои таъмин мегарданд ва озмунҳои сатҳи гуногун гузаронида мешаванд. Озмуни ҷумҳуриявӣ «Илм – фуруғи маърифат» бевосита ба рушди тафаккури техникӣ, ихтирою навоарию хонандагону донишҷӯён ва олимону пажухандагон нигаронида шудааст. Таҳлилу баррасиҳо нишон медиҳанд, ки шавқу рағбати хонандагон ба ихтироъкориву навоарӣ бештар гардида, қовишҳои илмӣ наврашон аз давраи мактабӣ оғоз ёфта, дар муассисаҳои касбӣ тақмил меёбад, ки ин раванд метавонад олимону мутахассисони варзидаи дорой ҷаҳонбинӣ васеъ ва ихтироъкорро барои ҷомеаи пешниҳод кунад.

Бояд қайд кард, ки дар замони соҳибистиклолӣ илми ватанӣ ба таври ҷашмрас рушд ёфт. Соли 2014 Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ёфт, ки шароити мусоидро ҷиҳати

ҳимояи рисолаҳои илмӣ таъмин кард. Дар баробари ин, таъсиси ин ниҳоди илмӣ, аз як тараф, мушкилоти ҳимояи пажухишгарону муҳаққиқонро аз байн бурд, аз ҷониби дигар, ба раванди табдил ёфтани забони тоҷикӣ ба забони илм тақони ҷиддӣ бахшид. Таваҷҷуҳ ба пажухишгарони ҷавон бештар гардид ва теъдоди ҳимояи рисолаҳои илмӣ тадриҷан зиёд шуд, ки ин дар пешрафти илми тоҷик натиҷаи мусбат мебошад.

Дар зимн, Пешвои миллат мунтазам бо аҳли илму маориф мулоқот ва суҳанронӣ анҷом медиҳанд. Зимни суҳанронӣҳо муҳимтарин масъалаҳои барои рушди илми ватанӣ пешниҳод мекунанд ва мавзӯҳои ба миён мегуздоранд, ки таҳқиқи омӯзиши фарогири онҳо метавонад, аз як тараф, ба рушди илми тоҷик тақони бештар бахшад, аз ҷониби дигар, ба пешрафти иқтисодиёт мусоидати амиқ кунад. Дар ин замина, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон вазифаҳои ҷиддиро ҷиҳати таҳқиқи мавзӯҳои дар баҳши илмҳои ҷомеашиносӣ ба миён гузоштаанд: «Имрӯз рисолати оли-

омӯзиши фарҳанги моддиву ғайримоддӣ миллат бояд самти афзалиятҳои таҳқиқоти илмӣ бошад».

Дар баробари ин, Сарвари давлат дар суҳанронӣҳои масъалаҳои мавриди баррасӣ қарор медиҳанд, ки ба таҳқиқи пажухиши илмҳои дақиқи риёзӣ ва табиӣ ва ба ҳадафи ҷорими миллий – саноатикунории босуръати кишвар иртиботманд мебошанд. Аз ин рӯ, аҳли илму зарур аст, ки қорҳои пажухиши бунёдиро бештар намоянд, то натиҷаи қорҳои илмӣ дар истехсолоти ватанӣ қорӣ ва таҷрибаҳои инноватсионӣ татбиқ гарданд. Ба ин маънӣ, Пешвои миллат таъкид кардаанд: «...зарурати таъмин кардани пешрафти иқтисодиву иҷтимоӣ дар замони муосир, хусусан, дар шароити тағйирёбии босуръати иқлим натиҷаҳои самарабахши илму дар самтҳои ташаққули «энергияи сабз», «иқтисоди сабз», «иқтисоди рақамӣ», ихтироъ ва татбиқи технологияҳои инноватсионӣ ва зеҳни сунӣ талаб менамояд».

Насриддин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

ДАР ИН ШУМОРА:

Агар дар ҷаҳон
набвад омӯзгор...

Сифати таҳсил бояд
таъмин гардад

Вазифаи китоб тағйир
додани одам аст

Почтаи электронӣ «Омӯзгор»: p.omuzgor@maorif.tj

Телефон барои тамос: 225-81-55

ДАР МАСИРИ ДҶУСТИ

31 март соли 2025 дар фазои муҳташор бо иштироки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, Президенти Ҷумҳурии Қирғизистон, муҳтарам Садир Жапаров ва Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон, муҳтарам Шавкат Мирзиёев Шартнома дар бораи нуқтаи пайвасти сарҳадҳои давлатҳои се кишвар ва Ёлмоияи Хучанд доир ба дӯстии абадӣ ба имзо расид.

Таҳкими муносибати кишварҳои ҳамҷавор, Тоҷикистону Қирғизистон ва Ўзбекистон барои рушди минбаъдаи ҳамкориҳои сечониба заминаи асосии сиёсӣ, иқтисодӣ ва фарҳангиро фароҳам оварда, дӯстиву ҳамдилия ва ҳамдигарфаҳмӣ дар байни миллатҳо боз ҳам вусъати нав пайдо менамояд.

Ёлмоияи Хучанд дар бораи дӯстии абадӣ ва мақоми он дар таҳкими ҳамкориҳои дӯстонаи кишварҳои Тоҷикистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон як санади муҳими байналмилалӣ мебошад, ки дар он ба таҳкими муносибатҳои дӯстона ва ҳамкориҳои байни ин кишварҳо таваҷҷуҳ зоҳир шудааст. Мақсади асосии ин ёлмоия таҳкими ҳамкорӣ дар соҳаҳои гуногун, аз ҷумла, иқтисодиёт, иҷтимоӣ, фарҳанг, маориф ва амният мебошад. Дар доираи ин ёлмоия, кишварҳо ба рушди робитаҳои сечониба ва бисёрҷониба, ҳамроҳсозии сиёсати хориҷӣ ва мубодилаи таҷрибаҳо ва иттилоот дар соҳаҳои муҳташор аҳамияти махсус медиҳанд. Ёлмоияи Хучанд оид ба дӯстии абадӣ шароити мусоидро бахри рушди ҳамкориҳои минбаъда фароҳам оварда, марҳалаи нав дар равандҳои таърихӣ ҳамкориҳои минтақавӣ ба ҳисоб меавад.

Ёлмоияи таърихӣ Хучандро метавон ба чанд банд тақсимбандӣ намуд:

Таҳкими ҳамкориҳои дӯстона

• **Таҳкими амният ва субот:** Ёлмоия дар шароити ҷаҳони муосир, ки бо таҳдидҳои амниятӣ ва хатарҳо, ба мисли терроризм ва экстремизм рӯ ба рӯ аст, аҳамияти калидӣ дорад. Он дар таҳкими амният ва ҳифзи марзҳои кишварҳо нақши муҳим мебошад.

• **Таҳкими робитаҳои иқтисодӣ:** Ёлмоия барои рушди ҳамкориҳои иқтисодӣ байни кишварҳо таваҷҷуҳ зоҳир мекунад. Созишномаи Хучанд манбаъ ва пояи муҳим барои ҳамкориҳои тичоратӣ ва иқтисодии кишварҳои минтақа гардида, шароити мусоид барои рушди соҳаҳои гуногун, аз ҷумла, энергетика, саноат ва нақлиётро фароҳам меорад.

• **Ҳамкории фарҳангӣ ва гуманитарӣ:** Ёлмоияи Хучанд ба тақвияти ҳамкориҳои фарҳангӣ ва гуманитарӣ, ободонӣ ва таҳкими робитаҳои байни миллатҳо низ муҳим аст. Бо ин

санад, кишварҳо тасмим гирифтанд, ки бо мубодилаи фарҳангӣ ва маърифати эҷодӣ, робитаҳои дӯстона ва ҳамкороиро равшан диҳанд.

• **Мубодила ва ҳамроҳсозии сиёсати хориҷӣ:** Ёлмоия, инчунин, дар рушди ҳамроҳсозии сиёсати хориҷӣ ва ҳамкории кишварҳои Осиёи Марказӣ нақши бориз дорад. Дар асоси созишнома давлатҳои минтақа дар якҷоягӣ ба ҷалиҳои сиёсӣ ва иқтисодӣ, ки ба рушди онҳо ҳалал мерасонанд, мубориза мебаранд.

Дар маҷмӯъ, Ёлмоияи Хучанд дар бораи дӯстии абадӣ ҳамчун як санади таърихӣ, на танҳо барои кишварҳои иштирокдор, балки барои тамоми минтақаи Осиёи Марказӣ аҳамияти калидӣ дорад.

Дар таҳким бахшидани сулҳу устувор гардидани дӯстӣ миёни се кишвари ҳамсоя саҳми Пешвои мил-

лат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон назафрас аст. Сарвари давлат бо сиёсати сулҳпарваронаи худ бори дигар ба ҷаҳониён собит карданд, ки ҳамаи масъалаҳои баҳсбарангези миёни давлатҳо танҳо бо роҳи дипломатия, сиёсати наҳм ва музокирот роҳи ҳалли худро ёфта метавонанд. Дӯстии халқҳои тоҷик, қирғиз ва ўзбек гавари сулҳу субот дар минтақаи Осиёи Марказӣ буда, барои наслҳои оянда намунаи ибрат аст.

Пешвои миллат зимни суҳанрониҷашон таъкид карданд: “Мо ба анъанаҳои деринаву созандаи ҳамзистии дӯстонаи мардумони Осиёи Марказӣ содиқ менамем. Ба ин мақсад, дар муносибатҳои байни кишварҳои ҳаммарз ба пешбурди сиёсати дӯстӣ, ҳамсоягии нек, адами муодоила ба қорҳои дохилии якдигар, истифодаи воситаҳои дипломативу сиёсӣ дар ҳалли масъалаҳои баҳснок, аз ҷумла, масъалаҳои сарҳадӣ ва обу энергетика афзалияти қомил хоҳем дод”.

Пешвои миллат бо ҳираду азму ирода ва сиёсати сулҳҷӯнаи худ ба ин ташаббус раҳбарӣ намуда, дар таҳия ва қабули ёлмоияи мазкур саҳми бориз гузоштаанд. Ин ёлмоия дар таърих ҳамчун санади муҳим барои рушди равобити дипломатӣ ва иқтисодии кишварҳои Осиёи Марказӣ ба ҳисоб меавад.

Хулоса, мулоқоти сарони кишварҳо на танҳо як қадами муҳими сиёсӣ, балки иқдоми амалӣ барои таҳкими дӯстӣ, субот ва рушди ҳамгироии минтақавӣ гардид. Бигзор, дӯстӣ миёни тоҷикону қирғизону ўзбекон ва муносибати стратегӣ Тоҷикистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон то абад поянда бошад!

Бунафиша АҲМАДЗОДА,
номзади илми педагогӣ, доктори,
муовини ректор оид ба тарбияи ДТТ
ба номи академик М. С. Осимӣ

СОЗАНДАҒӢ

Ифтидои таълимгоҳҳои нав дар минтақаи Кӯлоб

8 апрели соли равон бо мақсади иҷрои дастуру супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, иҷрои нақшаи чорабиниҳои бахшида ба 35-солагии Истиқлоли давлатӣ, ифтидои иншооти ҷашнӣ, шиносӣ бо раванди қорҳои сохтмонӣ Сарвазирӣ мамлакат Қохир Расулзода ба шаҳри ноҳияҳои минтақаи Кӯлоби вилояти Хатлон сафари қорӣ анҷом доданд.

Сарвазирӣ мамлакат зимни бозиди иншоотҳои ҷашнӣ дар ноҳияи Данғара аз ҷараёни сохтмони муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ барои 3000 хонанда дар ду баст шинос шуданд. Муассисаи таълимӣ, ки иборат аз қор ошона мебошад, бо саҳми соҳибқорони ватандӯсту ободгари ноҳияи Данғара бунёд гардида истодааст. Ҳоло қорҳои сохтмонӣ дар ошонаи сеюми иншоот идома дошта, 120 нафар аз сокини маҳаллӣ бо қори муваққатӣ ва маоши хуб таъминанд.

Сарвазирӣ мамлакат, инчунин, дар деҳаи Рахшонзамини деҳоти Қорези ноҳияи Данғара бо ҷараёни қорҳои сохтмонӣ дар бинои нави муассисаи таҳсилоти миёнаи

умумӣ шинос гардиданд.

Бинои нави соҳаи маориф, ки барои 2160 хонанда дар ду баст пешбинӣ шудааст, дар асоси ҳидоятҳои Сарвари давлат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз қониби соҳибқорони ноҳия ва аҳолии деҳоти мазкур бунёд мегадда.

Зимни муаррифии лоиҳа, иттилоъ дода шуд, ки мактаб аз 2 ошона, 36 синфхонаи таълимӣ, китобхона, маҷлисох, тоҷори варзишӣ ва дигар иншооти ёрирасон иборат хоҳад буд.

Баъди шиносӣ Сарвазирӣ мамлакат ба бинокорону дигар масъулон барои дар муҳлати муайян ва бо сатҳи сифати баланд анҷом додани қорҳои сохтмонӣ супоришҳои мушаххас доданд.

8 апрел дар доираи сафари қорӣ Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон Қохир Расулзода, вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода ва раиси вилояти Хатлон Давлаталӣ Саид муассисаи нави таҳсилоти миёнаи умумии №7 дар деҳаи Тутуи ноҳияи Муъминобод мавриди истифода қарор дода шуд.

Сохтмони мактаб дар доираи таълиқи лоиҳаи давлатии “Таҷдид ва идомаи

сохтмони мактабҳои миёна” аз моҳи майи соли 2022 оғоз гардида, то 31 декабри соли 2024 ба итмом расид. Лоиҳа бо маблағгузориҳои Бонки Исломии Русӣ ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағи умумии 5 миллиону 541 ҳазору 592 сомонӣ амалӣ гардидааст.

Муассиса аз 2 ошона иборат буда, барои 240 нафар хонанда дар ду баст пешбинӣ шудааст. Дар ошонаи якуми бино 5 синфхона, ҳуҷраи қорӣ мудири муассиса ва синфхонаҳои физика, химия,

биология, компютерӣ ва синфхонаи инкишофи қудак қойгиранд. Дар ошонаи дуюм бошад, 6 синфхона барои қорҳои математика, забони модарӣ, забони русӣ ва дигар қорҳои, инчунин, улоқи муаллимон бунёд гардидааст.

Сарвазирӣ мамлакат зимни бозид аз иншоот таъкид намуданд, ки рушди соҳаи маориф дар меҳвари сиёсати иҷтимоии давлату Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дошта, таъмини шароити муосир барои таълиму тарбияи насли наврас омили муҳим дар

рушди қорема ба ҳисоб меавад.

Дар идомаи сафари қорӣ Сарвазирӣ мамлакат Қохир Расулзода, вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода ва раиси вилояти Хатлон Давлаталӣ Саид дар деҳаи Навбахори ноҳияи Муъминобод муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №37 барои 480 нафар хонандаро мавриди истифода қарор доданд.

Ба Сарвазирӣ мамлакат иттилоъ дода шуд, ки сохтмони мактаби мазкур дар асоси лоиҳаи “Таҷдид ва идомаи сохтмони мактабҳои миёна” бо маблағгузориҳои Бонки Исломии Русӣ ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба маблағи 6 миллиону 116 ҳазор сомонӣ аз моҳи апрели соли 2022 оғоз гардида, то охири соли 2024 бо сифати баланд ба анҷом расонида шуд.

Иншоот аз 2 ошона иборат буда, қорҳои 10 синфхона, улоқи муаллимон, улоқи директори муассиса ва синфхонаҳои замонавӣ барои қорҳои химия, физика, биология, компютер ва дигар қорҳои мебошад. Дар ҳавли мактаб бӯғхона, анбори ангишт ва майдончаҳои варзишӣ бо роҳравҳои бетонӣ сохта шудаанд.

ПАҲНОИ ҲАМКОРӢ

Вохӯрии вазир бо сафир

3-юми апрели соли қорӣ дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вохӯрии вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода бо сафири Ҷумҳурии Корея дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷон Сонг Шик баргузор гардид.

Нахуст вазири маориф ва илм иброз дошт, ки вохӯрии имрӯза барои дар сатҳи зарурӣ ба роҳ мондани ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва

рои таҳсили шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ бурсияҳои таҳсилоти ҷудо менамояд. Ба хотири рушди соҳаҳои иҷтимоиву иқтисодӣ, илму маориф, техникаву технология ва омӯзиши илмҳои замони муосир ҳамкориҳо миёни ҳарду кишвар дар сатҳи хуб қарор дошта, минбаъд низ вусъат дода мешаванд.

Дар навбати худ Ҷон Сонг Шик омодагии ҷониби Ҷумҳурии Кореяро ҷиҳати дар сатҳи хубтар ба роҳ мондани ҳамкориҳои дар самтҳои рақамикунонии раванди таҳсилот, ИТ-технология, рушди касбияти мутахассисон ва иштироки фаъоли донишҷӯён дар барномаҳои табодули

Ҷумҳурии Корея дар соҳаҳои илму маориф нақши бориз хоҳад гузошт.

Ҳумчунин, вазири маориф ва илм қайд намуд, ки ҳамкориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Корея дар асоси Созишномаи ҳамкорӣ байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Корея оид ба ҳамкориҳои иқтисодӣ ва илмӣ аз 12 апрели соли 2015 ба роҳ монда шудааст, ки дар доираи созишномаи мазкур ҳамасола Ҷумҳурии Корея ба-

иброз намуд.

Ҳамчунин, дар идома ҷонибҳои во-баста ба зиёд намудани бурсияҳои таҳсилотӣ, баргузори ҷармакаи муаррифии имкониятҳои мактабҳои олии Ҷумҳурии Корея дар шаҳри Душанбе дар моҳи октябри соли равон, дар баробари дигар соҳаҳо баррасӣ шудани масъалаҳои илму маориф дар Саммити Осиёи Марказӣ+Корея дар соли 2026 ва дигар мавзӯҳо табодули афкор қарорданд.

СОЗАНДАГӢ

Мактаби нав дар Кӯшониён

5-уми апрели соли 2025 вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳим Саидзода бо раиси ноҳияи Кӯшониён Муҳаммадшариф Холзода филиалҳои муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №38-и ноҳияи Кӯшониёнро дар деҳаҳои Кӯҳсор ва Богдараи Ҷамоати шаҳраки Бӯстонқалъаи ноҳия мавриди истифода қарор доданд.

Муассисаҳои таълимӣ ҳар кадом дорои 4 синфхона буда, барои 100 ҷойи нишаст дар ду баст пешбинӣ шудааст.

Зимни ифтитоҳи муассисаҳо вазири маориф ва илм дар суҳбат бо омӯзгорону волидон ва хонандагон қайд намуд, ки дар замони соҳибистиклолӣ дар заминаи сиёсати маорифпарваронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон соҳаи маориф ба таври ҷашмрас рушд намуд. Маҳз ҳамин таваҷҷуҳи рӯзафзун аст, ки имрӯз дар дурдасттарин деҳоти кишвар муассисаҳои наву замонавӣ бо муҳайё намудани тамоми имконияту шароит сохта ба истифода дода мешаванд.

Вазири маориф ва илм дар суҳбат бо хонандагони муассисаҳои таълимӣ мазкур таъкид кард, ки ҳарчи бештар хонанд, омӯзанд, забонҳои хориҷиро азхуд кунанд ва дар озмуну олимпиадаҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ иштирок намоянд.

Ҳамчунин, омӯзгорону волидон таъкид гардиданд, ки аз имкониятҳои фароҳамшуда истифода намуда, баҳри саводнок намудани фарзандон тамоми кӯшиши худро равона созанд.

НАБЗИ МАОРИФ

Стратегия дар амал

2-юми апрели соли 2025 дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба баррасии Нақшаи ҷорабиниҳои вазорат оид ба иҷрои “Нақшаи амали “Стратегияи миллии арзёбии сифати таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2044” дар солҳои 2025-2027” ҷаласаи қорӣ баргузор гардид.

Зимни баргузори ҷаласа вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода иброз дошт, ки Стратегияи миллии арзёбии сифати таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2044 барои тақмили раванди таълим равона шуда, ба таъмини сифати таҳсилот мусоидат мекунад ва барои иштирок дар арзёбии байналмилалӣ сифати таҳсилот

замина мегузорад. Сифати таҳсилот бо дарназардошти таъмини шароити мусоид барои таълиму тарбия, иқтисодӣ кадрӣ, адабиёти таълимии ба қобилияти зехнию физиологии тарбиятгирандагону хонандагон мутобиқ, воситаҳои таълимӣ, маводи методӣ аёнӣ, инчунин, азхудкунии барномаҳои таълимию тарбиявӣ мувофиқ ба талаботи стандартҳои давлатии таҳсилот мавриди арзёбӣ қарор мегирад. 28-уми феврал соли қорӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба амалисозии стратегияи мазкур супориш доданд, ки Вазорати маориф ва илм, идораҳои дахлдор ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба-

рои амалисозии стратегияи мазкур ва бартараф намудани камбудҳои ҷиддӣ соҳа тадбирҳои мушаххас андешанд. Моро зарур аст, ки дастури Пешвои миллатро сармашқи фаъолияти ҳамаҷуз ҳеш қарор дода, барои амалисозии бандҳои Нақшаи амали Стратегияи миллии арзёбии сифати таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2044 тамоми нуруи худро равона созем.

Дар идома сардори шӯъбаи сифати таҳсилот Айниддин Холиқзода бандҳои Нақшаи ҷорабиниҳои вазорат оид ба иҷрои “Нақшаи амали “Стратегияи миллии арзёбии сифати таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2044” дар солҳои 2025-2027”-ро барои баррасӣ муаррифӣ намуд.

Вобаста ба бандҳои Нақшаи ҷорабиниҳои вазорат оид ба иҷрои “Нақшаи амали “Стратегияи миллии арзёбии сифати таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2044” дар солҳои 2025-2027” ҳозирин фикру назари ҳешро ироа намуданд.

Ёдовар мешавем, ки дар ҷаласаи мазкур муовини якум, муовини вазири маориф ва илм, сардорони раёсату шӯъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва роҳбарони муассисаҳои тобеъ иштирок намуданд.

САБҚАТ

Даври ниҳии озмуни ҷумҳуриявӣ

3-юми апрели соли 2025 ҷиҳати сазовор пешвоз гирифтани Рӯзи илми тоҷик дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон озмуни ҷумҳуриявӣ «Магистранти сол» миёни магистрантони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид. Зимни ифтитоҳи озмун вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода, муовини якуми вазири маориф ва илм, аъзои кумитаи тадорукоти озмун, ҳайати доварон, магистрантони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмҳои ҷумҳурий иштирок намуданд.

Вазири маориф ва илм қайд намуд, ки рӯз то рӯз таваҷҷуҳи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти кишвар, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Ҳукумати кишвар ба соҳаҳои илму маориф, техникаву технология ва донишандӯзӣ дар амал татбиқ намудани донишҳои муосир зиёд гардида, барои дар сатҳи баланд омода намудани мутахассисон ва ба стандартҳои ҷаҳонӣ баробар намудани илми муосири тоҷик ҷораҳои таъхирнопазир андешида мешавад.

Вазири маориф ва илм таъкид дошт, ки озмуни мазкур дар сатҳи баланд ва шаффоф баргузор гардида, бехтаринҳо ғолиби он дониста шаванд.

Гуфта шуд, ки соли равон аз 21 донишгоҳу донишқадаи ҷумҳурий ва Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон 21 қорӣ озмунӣ пешниҳод гардид. Ҷиҳати

баҳогузори намудани қорҳои озмунӣ бошад, бо фармоиши вазири маориф ва илм (аз 27.03.2025, №366) гурӯҳи қорӣ таъсис дода шуд.

Қайд қардан бамаврид аст, ки озмун бо мақсади ба ҳам овардани магистрантон, дарёфти чехраҳои нави лаёқатманд, соҳибмаърифат ва ташаббускор, роҳ наодан ба ҳар гуна ақидаҳои ифротӣ ва омилҳои номатлуб, ки ба зехни магистрантон таъсири манфӣ доранд, ташаккули афкори солим, ғайи гардонидани сатҳи ҷаҳонбинӣ ва маърифатнокӣ, ҳимояи арзишҳои миллӣ ва таҳкими эҳсоси худшиносӣ муҳанпарастӣ, эҳсоси масъулияти шахрвандӣ ва таҳкими зехни миллии ҷавонон, равона намудани онҳо ба илмомӯзӣ, бедор намудани завқи китобхонӣ ва илмдӯстӣ, тақвияти ҷаҳони маънавӣ, ахлоқӣ ва ҳозирҷавобӣ, инкишофи қобилияти эҷодӣ, таҳкими захираи луғавӣ, фаъолгардонии раванди забондонӣ, бехтар намудани раванди таълим, тақмили фаъолияти таълимии магистрантон, инкишофи қобилияти эҷодӣ, иштироки фаъоллонаи онҳо дар ҳаёти илмӣ, сиёсӣ ва ҷамъиятӣ гузаронида мешавад.

Тибқи талаботи Низомномаи озмун магистрантони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмҳои ҷумҳурий новобаста аз шакли моликият ва тобеияти идоравӣ метавонанд иштирок намоянд.

Ғолибони озмун дар ҷамъбасти ҳафтаи илм дар фазои тантанавӣ бо мукофоти пулӣ ва тухфаҳои хотиравӣ кадрдонӣ мегарданд.

АХБОР

Иштирок дар
тантанаҳои наврӯзӣ

5-уми апрели соли 2025 на-
мояндаи Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон, вазири маориф ва
илм Раҳим Саидзода ва раи-
си ноҳияи Кӯшониён Мухам-
мадшариф Холзода дар тан-
танаҳои Ҷашни байналмилалӣ
Наврӯз дар Ҷамоати деҳоти
Бўстонқалъаи ноҳияи иштирок
карда, сокинонро ба ин ҷашни
таърихӣ таъриқ намуданд.

Вазири маориф ва илм зимни
сухани табрикии худ омӯзгорону
хонандагон, падарону модарон
ва тамоми сокинони ноҳияро
аз номи Ҳукумати кишвар та-
бриқ намуда, иброн дошт, ки
Наврӯз ҷашни оғози баҳор, эҳёи
табиат, мавсими кишту кори
деҳқониву чорводорӣ, рамзи
покиву муҳаббат ва ҳамдилову
ҳамзабонӣ буда, аз ҷаъри асрҳо
ҳикмати бузурги фарҳангии
ниёгонамонро ҳифз дошта, то
замони мо омадааст. Маҳз бо
талашҳои пайвастаи Асосгузори
сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои
миллат, Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ
Раҳмон соли 2009 аз ҷониби
ЮНЕСКО Наврӯз ҳамчун ме-
роси фарҳангии ғайримоддӣ
башарият эътироф гардида,
соли 2010 аз ҷониби Ассамблея
и генералии Созмони Милалӣ

Муттаҳид онд ба эълон намуда-
ни 21 март – Рӯзи байналмилла-
лии Наврӯз қарор қабул карда
шуд.

Дар идомаи суҳанронии худ
вазири маориф ва илм вобаста
ба иштироки сарони давлатҳои
ҳавзаи Наврӯз дар баргузо-
рии чорабиниҳои наврӯзӣ дар
шаҳри Хучанд, Наврӯз ва ир-
тиботи он ба расму ойин ва
фарҳангу идеология, эълон гар-
дидани соли 2025 – Соли бай-
налмилалӣ хифзи пирияхҳо,
ичрои суннатҳои наврӯзӣ аз та-
рафи сокинони Ҷамоати деҳоти
Бўстонқалъа ва ғайра ибрози
назар намуд.

Дар рафти ҷашни Наврӯз
вазири маориф ва илм ва раиси
ноҳияи Кӯшониён аз дастархо-
ни идона, расму оинҳои наврӯзӣ
ва дастовардҳои сокинони Ҷа-
моати деҳоти Бўстонқалъа ди-
дан намуда, ба онҳо баҳои ба-
ланд доданд.

Дар фарҷом як қатор омӯз-
горон ва кормандони касбу
кори гуногуни Ҷамоати деҳоти
Бўстонқалъа барои саҳми ар-
зишманд гузоштан дар таълиму
тарбияи насли наврас ва ободу
зебо гардонидани деҳоти худ
бо сипоснома ва тухфаҳои пулӣ
кадронӣ қарда шуданд.

«Муҳаққиқ ва
ихтироъкори ҷавон»

4-уми апрели соли 2025 ҷиҳати сазовор пешвоз гирифтани Рӯзи
илми тоҷик дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
озмуни ҷумҳуриявӣ «Муҳаққиқ ва ихтироъкори ҷавон» миёни
донишҷӯён, магистрантон, докторантон аз рӯйи ихтисос (PhD) ва
унвонҷӯён муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ кишвар
баргузор гардид. Зимни ифтиҳои озмун вазири маориф ва илм
Раҳим Саидзода, муовини якуми вазири маориф ва илм, аъзон ку-
митаи тадорукоти озмун ва ҳайати доварон иштирок намуданд.

Гуфта шуд, ки соли равон аз 26 донишгоҳу донишқадаи
ҷумҳурӣ ва Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон 178 кори
озмунӣ пешниҳод гардида, қорҳои пешниҳодшударо гурӯҳи кори
баҳогузорӣ менамояд.

Тибқи талаботи низомнома, ба озмун донишҷӯён, маги-
странтон ва докторантон аз рӯйи ихтисос (PhD)-и (унвонҷӯён)
муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ ҷумҳурӣ, кормандо-
ни илмӣ омӯзгорӣ (ба истиснои номзад ва доктори илм), ки то
30-сола мебошанд, қорҳои худро ба озмун пешниҳод менамоянд.

2-юми апрели соли ра-
вон дар Вазорати маориф ва
илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
ҷиҳати омодагӣ барои бар-
гузори Озмуни ҷумҳуриявӣ
«Илм - ғуруғи маърифат» дар
соли 2025 таҳти раёсати муо-
вини якуми вазири маориф
ва илм Ҳомид Ҳошимзода
семинари омӯзишӣ баргузор
гардид. Дар он сардорони
раёсату шӯъбаҳои дахлдор
дастгоҳи марказии вазорат,
роҳбарони муассисаҳои то-
беи вазорат, сардорон ва му-
дирони раёсату шӯъбаҳои
маориф ва дигар масъулон ба
тариқи ҳузурӣ ва маҷозӣ иш-
тирок намуданд.

Нахуст муовини якуми
вазири маориф ва илм қайд
кард, ки бо ташаббуси Асос-
гузори сулҳу ваҳдати миллӣ
– Пешвои миллат, Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон,
мухтарам Эмомалӣ Раҳмон
дар кишвар Озмуни ҷум-
ҳуриявӣ «Илм - ғуруғи
маърифат» роҳандозӣ гар-
дид. Дар ҷаласаи низомно-
маи озмун дар соли 2025 бо
тағйиру иловаҳо мавриди
муҳокима ва баррасӣ қарор
гирифта, доир ба шароити
баргузори он тибқи низом-
номаи нав миёни ҳозирин
мубодилаи афкор сурат ги-
рифт.

Дар идома сардори раё-
сати илм ва инноватсияи ва-
зорат А. Раҳмонзода вобаста
ба баргузори озмун дар
соли 2025 суҳанронӣ намуд.

Гуфта шуд, ки тибқи Ам-

Даври аввали озмун
оғоз меёбад

ри Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон (аз 2 январи соли
2025, №АП-710) ба Низом-
номаи Озмуни ҷумҳуриявӣ
«Илм - ғуруғи маърифат»
тағйиру иловаҳо ворид гар-
дида, дар соли 2025 номи-
натсияи «Зехни сунъӣ ва
барномасозӣ» ворид карда
шуд. Ҳамзамон, ҷиҳати боз
ҳам тақмил ва таҳким бах-
шидани раванди баргузори
озмун ва ҳавасмандсозии
бештари иштирокчиён бо
дастури бевоситаи Роҳбари
давлат ба низомномаи озмун
дар соли 2025 нағзониҳо во-
рид карда шуд.

Ҳадафи номинатсияи
«Зехни сунъӣ ва барнома-
созӣ» ба баланд бардоштани
сатҳи оғоҳии иштирокчи-
ёни он дар бораи техноло-
гияҳои навин дар соҳа-

ҳои зехни сунъӣ ва муҳан-
дисии барномавӣ, ҷал-
би таваҷҷуҳи онҳо ба дур-
намо ва имкониятҳои соҳа-
ҳои маъмурӣ, инчунин, ҳа-
васмандгардонии фаъоли-
ятҳои ҷустуҷӯӣ, қорқард ва
тадқиқоти марбут ба иде-
яҳои нав нигаронида шуда-
аст. Соҳибони мақоми ав-
вали номинатсияи маъ-
мур ва номинатсияи «Ихти-
роъкорӣ» метавонанд барои
Шоҳҷоизаи озмун дар даври
нихӣ рақобат кунанд.

Бар зами ин, муко-
фотпулӣ барои ғолибони
озмун ду баробар зиёд карда
шуда, маблағи умумӣ барои
баргузори ва қадриносии
ғолибони озмун 9 220 000
(нуҳ миллиону дусад бист
ҳазор) сомонино ташкил ме-
диҳад.

ҶАЛАСА

Баррасии натиҷаи мониторинги
сифати таҳсилот

3-юми апрели соли равон дар муас-
сисаи таҳсилоти миёнаи умумии №5-и
шаҳри Ҳисор ҷаласаи гурӯҳи қорӣ доир ба
натиҷаи мониторинги сифати таҳсилот дар
муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои
Ҳисор, Турсунзода, Шаҳринав ва Варзоб
баргузор гардид. Дар он муовини вазири
маориф ва илм Равшан Каримзода, сардори
шӯъбаи сифати таҳсилоти вазорат, муди-
рони маорифи шаҳру ноҳияҳои Ҳисор, Тур-
сунзода, Шаҳринав ва Варзоб, директорони
муассисаҳои таълими ва дигар кормандони
соҳаи маориф иштирок наму-
данд.

Дар ҷаласаи муовини вазири
маориф ва илм қайд кард, ки
таъминоти сифати таълим ва сама-
ранокии таҳсилот яке аз самтҳои
афзалиятноки сиёсати давлат
дар соҳаи маориф ба ҳисоб раф-
та, таваҷҷуҳи Ҳукумати Ҷум-
ҳурии Тоҷикистон ба ҳалли
масъалаҳои муҳимтарин, аз қа-
били баланд бардоштани сифати
таълим ва тайёр намудани му-
тахассисони баландихтисоси ба
бозори меҳнат рақобатпазир равона карда
шудааст.

Дар идома сардори шӯъбаи сифати таҳ-
силоти вазорат Айниддин Холиқзода вобаста
ба вазъи сифати таҳсилот дар муассисаҳои
таҳсилоти миёнаи умумии шаҳру ноҳияҳои
болозикр суҳанронӣ кард.

Қайд гардид, ки дар шурои шӯъбаҳои
маорифи шаҳру ноҳияҳои масъалаҳо онд ба
сифати таҳсилот дар муассисаҳои таълими
баррасӣ шуда, қорқорҳои дахлдор бароварда
шудаанд, аммо дар баробари ин, дар иҷрои
он камбудҳои ба назар мерасад. Мутаасси-
фона, иддае аз хонандагон дар муассисаҳои
таълимии санҷидашудаи шаҳру ноҳияҳои

маъмур бе китобу дафтар ва дигар маводи
таълими ба дарс ҳозир шудаанд.

Дар ҷаласаи масъалаҳои баланд бардош-
тани сатҳи таълиму тарбия дар муассисаҳои
таълими, бехтар намудани азхудкунии хо-
нандагон, ҷобачогузори муназамии со-
атҳои дарсӣ, танзими сарбории омӯзгорон,
пешниҳоди дурусти маълумоти омӯрӣ, таъ-
мини муассисаҳои таълими бо китобҳои
дарсӣ, риояи ҳатмии сару либоси тавсиявӣ,
иштироки бештари хонандагон дар озмуну
олимпиадаҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ,

таълиқи муносибати босалоҳият дар ра-
ванди таълиму тарбия, ба танзим даровар-
дани вазъи ҳуҷҷатгузорӣ дар муассисаҳои
таълими, фаъолияти гурӯҳҳои идораку-
нии сифати таҳсилот, бартараф намудани
камбудҳои ва норасоҳои ҷойдошта ва ҷан-
де дигар мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Дар охир муовини вазири маориф ва илм
ҷиҳати рафъи камбудҳои ҷойдошта, дар
умум, боло бурдани сифати таҳсилот ба масъ-
улони раёсату шӯъбаҳои маорифи шаҳру
ноҳияҳои Ҳисор, Варзоб, Турсунзода ва
Шаҳринав дастуру супоришҳои мушаххас дод.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илм

Дар шаҳри Душанбе Форуми байналмилалӣ «Табдили рақамӣ: дурнамо ва роҳҳои ҳал» баргузор гардид.

АХБОР

7 апрели соли 2025 тахти раёсати муовини якуми вазири маориф ва илм Ҳомид Ҳошимзода чаласаи навбатии Шурои миллии таҳсилот баргузор гардид. Дар он сардорони раёсату шуъбаҳои дастгоҳи марказӣ ва роҳбарони муассисаҳои тобей Вазорати маориф ва илм, роҳбарони гурӯҳҳои ҳамоҳангсозии барномаву китобҳои дарсӣ, муаллифону мураттибони адабиёти таълимии барои баррасӣ пешниҳодшуда ширкат варзиданд.

Дар чаласаи навбатии Шурои миллии таҳсилот масъалаҳои тавсияи адабиёти таълимӣ, таҳлили вазъи адабиёти таълимӣ ва тарбиявӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

Зимни ифтиҳоҳи чаласа муовини якуми вазири маориф ва илм Ҳошимзода бо рӯшноии чаласа шинос намуда, иброз дошт, ки дар шароити муосир чопи китобҳои дарсӣ барои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар тарҳи замонавӣ бояд пешниҳод гардад. Китобҳое, ки барои чоп пешниҳод мегарданд, бояд

Вазъи китобҳои дарсии забони англисӣ ва роҳнамои омӯзгор

аз иштибоҳҳои имлоӣ, техникӣ ва мантиқӣ орӣ бошанд.

Дар чаласа 2 масъала: “Пешниҳоди адабиёти таълимӣ барои баррасӣ

ва тасдиқ” ва “Ҳисобот аз чараҳои таълифи китобҳои дарсии забони англисӣ ва роҳнамои омӯзгор барои мактабҳои ҷумҳурӣ” мавриди баррасӣ

қарор дода шуд.

Сипас директори Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методӣ Наврӯзи Ҷумъамурод аз рӯи масъалаи якум баромад намуда, 12 номгӯи адабиёти таълимиро барои баррасӣ ва тасдиқ ба Шурои миллии таҳсилот пешниҳод кард.

Дар идома Парвонахон Ҷамшедов, раиси гурӯҳи ҳамоҳангсозии барнома ва китобҳои дарсии фанни забони англисӣ аз рӯи масъалаи дуюм вобаста ба чараҳои таълифи китобҳои дарсии забони англисӣ ва роҳнамои омӯзгор барои мактабҳои ҷумҳурӣ ҳисобот пешниҳод намуд. Мавсуф иброз дошт, ки китобҳои дарсии забони англисӣ ва роҳнамои омӯзгор дар асоси стандарти давлатӣ ва барномаҳои таълимӣ барои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ барои хонандагони синфҳои 3-11 таҳия гардида истодаанд.

Дар охир миёни иштирокдорони чаласа табодули афкор сурат гирифта, тақлифу пешниҳодҳо аз ҷониби масъулин мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

**Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Ҳамоҳангсозии барномаи ТИКА дар вазорат

4-уми апрели соли ҷорӣ дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон вохӯрии муовини якуми вазири маориф ва илм Ҳомид Ҳошимзода бо ҳамоҳангсозии барномаи Агентии туркӣ оид ба ҳамкорӣ ва ҳамоҳангсозӣ (ТИКА) Иброҳим Этҳем баргузор гардид.

Нахуст муовини якуми вазири маориф ва илм иброз дошт, ки вохӯрии имрӯза далели рушду тавсеаи ҳамкориҳо миёни Тоҷикистону Туркия дар соҳаҳои маориф ва илм аст. Ҳамкориҳо миёни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Туркия дар соҳаи маориф ва илм 6 майи соли 1996 барқарор шуда, ин ҳамкориҳо дар натиҷаи фаъолияти судманди ду ҷониб сол то сол рушд карда истодааст.

Гуфта шуд, солҳост, ки Ҷумҳурии Туркия дар доираи фаъолияти ТИКА дар Тоҷикистон лоиҳаҳои дар бахшҳои мухталиф амалӣ менамояд ва самтҳои афзалиятноку асосии Агентӣ ин захираҳои инсонӣ, бехбуди инфрасохтори соҳаҳои маориф, тандурустӣ ва кишоварзӣ мебошад.

Дар навбати худ Иброҳим Этҳем чихати дар сатҳи баландтар ба роҳ мондани ҳамкориҳо ибрози назар намуда, ба ҳамкориҳои тарафҳо дар самти мучахҳазнамоии озмоишгоҳҳо ва лабораторияҳо, синфхонаҳои компютерӣ, тақмили ихтисоси омӯзгорон ва табодули таҷрибаву донишҳои донишҷӯён таъкид кард.

Дар вохӯрӣ, ҳамчунин, масъалаҳои лоиҳаҳои муштарак дар самтҳои гуногуни соҳа, боло бурдани касбияти омӯзгорон ва рағбат ба байни муассисаҳои таълимии ду кишвар мавриди баррасӣ қарор дода шуд.

Таҷлили наврӯзи ҷаҳонафрӯз

5 апрели соли 2025 дар шаҳри Душанбе ҷорабинии идонаи наврӯзии кормандони Комбинати полиграфии шаҳри Душанбе, Маркази технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсия, нашрияҳои «Омӯзгор», «Маърифати омӯзгор» ва «Маорифи Тоҷикистон»-и Вазорати маориф ва илм дар сатҳи баланд баргузор гардид.

Дар оғоз роҳбарияти муассисаҳои мазкур ҳозиринро ба муносибати Ҷашни байналмилалӣ Наврӯз табрик ва ба онҳо саломатию саодатмандӣ, дар фаъолиятҳои комёбиву пешрафт ва дар зиндагиашон саодату хушрӯзихоро таманно карданд.

Зикр шуд, ки маҳз дар замони соҳибистиқлолӣ бо талошу пайкор ва хидматҳои беназири Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Ҷашни Наврӯз дар кишвар эҳё ва дар сатҳи баланд таҷлил гардида, мақоми байналмилалӣ гирифт. Ба ин маънӣ, Пешвои миллат қайд кардаанд: «Эҳёи Наврӯз ва ба Ҷашни байналмилалӣ табдил ёфтани он, ки боиси боз ҳам боло рафтани нуфузу обрӯи Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳонӣ гардид, моро

водор месозад, ки суннатҳои ахлоқиву маънавияш ва иҷтимоиву фарҳангии онро минбаъд низ инкишоф диҳем ва онҳоро ба ҷаҳониён бештар муаррифӣ намоем. Зеро мо – тоҷикон, дар ҳақиқат, миллати куҳанбунёду соҳибфарҳанг ва соҳибтамаддун буда, ба арзишҳои ҷовидонаи инсондӯстиву таҳаммулгароӣ ва зебоинаростаиву созандагӣ ҳамчун асоси маънавияти миллиамон ҳамеша арҷ мегузорем».

Сипас, ба муносибати Ҷашни Наврӯз ба як қатор кормандон барои фаъолияти пурсамар «Ифтихорнома» ва «Сипоснома»-и Иттифоқи журналистони Тоҷикистон тақдим гардид.

Шоиистаи таъкид аст, ки дастархони наврӯзии ҷамоиши мазкур, ки ба маъраза гузошта шуд, унсурҳои миллию мардумии Наврӯзро ба таври барҷаста инъикос мекард.

Дар идома барномаи фарҳангии наврӯзӣ, ки аз ҷониби ҳунармандони кишвар пешниҳод гардид, ҷолибу دیدани ва таҷассумбахши ин суннати ниёгон буд.

**Н. ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»**

СОЗАНДАГӢ

Шаҳри Турсунзода: бунёди 7 муассисаи томактабӣ

Ба муносибати ҷашни 35-солагии Истиқлоли давлатӣ ва иҷрои супоришҳои Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ оид ба бунёд намудани муассисаҳои томактабӣ дар маҳаллаҳои, ки зиёда аз 100 хоҷагӣ зиндагӣ менамоянд, дар шаҳри Турсунзода 7 кӯдакистон сохта мешавад.

Муассисаҳои томактабӣ дар ҷамоатҳои деҳот ва маркази шаҳр сохта мешавад. Лоиҳаҳои ин муассисаҳо дар бехтарин шакл тарҳрезӣ шуда, 7 кӯдакистон барои 1012 кӯдак пешбинӣ шудааст. Инчунин, биноҳои кӯдакистонҳо бо тамоми таҷҳизоти замонавӣ ва мизу курсиҳои наву бозичаҳои кӯдакона таъмин карда мешавад.

Соҳибкорони бонангу баномуси шаҳр бо бунёди ин муассисаҳои томактабӣ ва рушд додани соҳаи маориф дар

босаводу донишманд ва забондону боҳирад ба воя расидани насли наврас сахми арзанда мегузоранд. Ин аст, ки дар шаҳри Турсунзода муассисаҳои томактабии хусусӣ рушд менамоянд. Аз 7 кӯдакистони сохташаванда 6 адади он ба соҳибкорон мансуб буда, дар оянда ҳамчун муассисаҳои томактабии хусусӣ фаъолият менамоянд.

Дар айни замон дар шаҳри Турсунзода 20 ширхоргоҳ-кӯдакистон фаъолият дорад, ки дар

118 гурӯҳи он 2630 кӯдак ба тарбия фаро гирифта шудааст.

Сокинони шаҳри Турсунзода бо азму иродаи қавӣ бахри иҷрои супоришҳои Сарвари давлат фаъолият менамоянд. Дар ояндаи наздик дар ҳамаи деҳаҳо маҳаллаҳое, ки зиёда аз сад хоҷагӣ зиндагӣ менамоянд, муассисаҳои томактабӣ бунёд мешаванд, то кӯдакон забондону боҳирад ва ҳештаншину су ватандӯст тарбия ёбанд.

АМИТ «Ховар»

СОЛИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ҲИФЗИ ПИРЯХҲО

Пиряхҳо аз бузургтарин сарвати табиӣ ва манбаи асосии обҳои ширин дар Тоҷикистон ба шумор мераванд. Муайян карда шудааст, ки қариб 6% масоҳати кишварро пиряхҳо ташкил медиҳанд. Пиряхҳои ҷумҳурӣ, асосан, дар кӯҳҳои Помир воқеъ гардидаанд. Ҳар сол аз пиряхҳои мазкур тамоми дарёҳои Осиёи Миёна шодоб гардида, заминҳо обёрӣ мешаванд. Истифодаи об дар ҷаҳон, аз ҷумла,

Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми худ ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (22.12.2017) қайд намуданд: “Тибқи маълумот аз 14 ҳазор пиряхе, ки дар кишвари мо ба қайд гирифта шудааст, дар давоми 40 соли охир бо сабаби гармшавии иқлим ҳазор пирях аз байн рафтааст ва ин раванд солҳои охир босуръат идома дорад”.

Қобили зикр аст, ки бо тағй-

Сарвати табиат

дар соҳаи саноат дар 10 соли охир босуръат зиёд гардидааст. Норасоии оби тоза боиси мушкилоти ҷиддӣ ба саломати инсон шудааст. Маълум аст, пешниҳоди ҷониби Тоҷикистон дар самти ҳифзи пиряхҳо аз тарафи СММ хуш пазируфта шуд.

Ба ҳамаи мо маълум аст, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷиҳати захираи оби тоза дар ҷаҳон ҷойи ҳаштумро ишғол менамояд. Мутаассифона, Тоҷикистон низ мисли кишварҳои ҷаҳон ба тағйирёбии ҷиддии иқлим дучор шуда, бар асари гармшавии ҳарорати ҳаво суръати обшавии пиряхҳо бештар гардидааст.

Пешвои миллат, муҳтарам

ирёбии иқлими сайёра норасоии об дар сатҳи ҷаҳон ба миён омада, то соли 2030 аз рӯи тахмину фарзияи олимон боиси он мегардад, ки зиёда аз 40%-и сокинони сайёра аз оби нӯшоқӣ танқисӣ мекашанд. Ташаббусҳои созандаи Пешвои миллат вобаста ба обу иқлим башардӯстона буда, дар баргараф намудани мушкилоти мавҷуда тақонӣ ҷиддӣ мебахшад.

**Умеда АЛИМОВА.
омӯзгори забон ва адабиёти тоҷики
гимназия-парваришгоҳи
ба номи Бобочон Ғафурови
ноҳияи Рӯдакӣ**

8 апрел дар пойтахт тахти унвони «Тақвияти гузоришҳои илмӣ оид ба масъалаҳои обшавӣ ва ҳифзи пиряхҳо» ҷамоиши омӯзишӣ баргузор шуд.

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор...

(Ёде аз аввалин занони омӯзгор, ки бо дасти босмачиҳои хунхор ба ҳалокат расидаанд)

Агар ба таърихи тамаддуни башар назар афканем, танҳо илму хирад, дониш ва шинохти дурусти падидаю ҳодисаҳо метавонанд натиҷаи мусбате аз дастовардҳои илмиро ба миён оваранд ва дар ин замина, офаридаҳои нави инсонӣ шакл гиранд ва мушкилоти башар ҳалли ҳешро пайдо намояд. Натиҷаи хирадгарой ва маорифпарварӣ буд, ки кишварҳои аврупоӣ дар давоми 500 соли охир ба марҳалаи баланди рушд бо роҳи саводнокунонии аҳли ҷомеа ба дастоварди бузург ноил гардидаанд. Бо нишондоди устод Айни, ҳанӯз қабл аз инқилоби Бухоро донишу фаҳмиш нисбат ба ҷойгоҳи баланди илму хирад мавқеъ дошт, вале дар қаламрави Бухорои Шарқӣ ин фаҳмиш, аз як тараф, ҷанбаи таассубӣ ва динию хурофотӣ дошт, аз ҷониби дигар, сатҳи саводнокӣ ва қишри босаводи ҷомеа ниҳоят маҳдуд буд.

Бо дарназардошти ҳамин вазъ, аз аввалин қорҳои равшангарие, ки дар даврони ибтидоии барқароршавии Ҳокимияти Шуравӣ дар қаламрави Бухорои Шарқӣ ба роҳ монда шуд, барномаи маҳви бесаводӣ ба ҳисоб мерафт. Ин раванди маорифпарварӣ аз Аврупо оғоз ёфта, натиҷаҳои ҳешро дар фазои иқтисодию сиёсӣ ва иҷтимоии қораи зикршуда нишон дода буд. Раванди рушди босуръати сармоядорӣ дар Аврупо, ки анвои гуногуни истеҳсолот ва техникаву технологияро ба миён овард, сабаби ҷаҳиши бузург дар ҳамаи соҳаҳо гардид.

Дар ин солҳо нафарони зиёде ҷиҳати ба мардум ҳатту савод омӯзонидан, онҳоро дар руҳияи ҷаҳонбинии илмӣ тарбият намудан ва тайёр кардани мутахассисону донишмандоне, ки бо техникаву технологияи навин қор карда тавонанд, сафарбар карда шуданд. Ҳокимияти Шуравӣ дуруст дарк карда буд, ки яке аз сабабҳои асосии бадбахтии мардуми Осиёи Марказӣ набудани дониш ва ҳатту саводи ҳамагонист, ки боиси ақибмондагӣ ва рушд накардани мардуми ин минтақа гардид.

Бо дарназардошти чунин вазъ таъсис додани мактабҳои типӣ нав ва босавод гардондани аҳолии деҳоту кӯҳистон яке аз масъалаҳои мубрами замон ба ҳисоб мерафт. Махсусан, бесаводию нодониини занҳо боиси он гардида буд, ки аз ин қишри ҷомеа руҳониён ва ҳокимони замон сӯйиштифта намоёнд.

Мусаллам аст, ки тарбияи асосии фарзандон бар дӯши зан - модар буда, танҳо онҳо метавонанд вобаста аз донишу ҷаҳонбинии худ фарзандонро бо роҳи дуруст ҳидоят намоёнд. Яке аз сабабҳои ҷаҳолату нодонӣ ва ақибмондагии Осиёи Миёна дар асрҳои миёна набудани донишу ҷаҳонбинии илмӣ ва махсусан, аз ҳатту савод ва донишмӯзи дур мондани занон ба ҳисоб мерафт. Ҷомеаи теократӣ бо тақия намудан ба арзишу ритуалҳои динӣ саводмӯзии занонро чандон амали бамаврид ва ҳубу арзишманд таллаққӣ намекард, зеро ҳар қадар аъзон ҷомеа донишманд гардад, ҳатари идоракунии гурӯҳҳои ҳоким, ки бунёди ин навъи ҳокимиятро донишхоро арзишҳои динӣ ташкил меод, бештар меафзуд. Онҳо асли дониш ва шинохтро низ бар пояи дарку ҷаҳонбинии динӣ, ки он аз нақлу ривоёти боварманд маншаъ мегирифт, ба роҳ монда буданд. Ҳеҷ гоҳ қабул надоштанд, ки берун аз қорҷӯби арзишҳои онҳо диду назари дигаре дар ҷомеа вучуд дош-

та бошад. Аз тарафи дигар, ҳамеша аз босавод шудани занон ин гурӯҳҳо тарс доштанд, зеро мутмаин буданд, ки дар ин сураат онҳоро идора қардан ва дар маҳдудии иҷтимоӣ қарор додан ғайриимкон аст.

Маълум аст, ки ҳама гуна падидаи нав дар ҷомеаи суннатӣ бисёр ба душворӣ қабул меёшавад ва дар марҳалаи аввал мардум ба он бархӯрди инкорунанда менамоянд. Айнан ҳамин вазъ низ дар бомдоди барпо шудани Ҳокимияти Шуравӣ ба вучуд омада буд ва то ба аслу моҳияти ин ҳадаф сарфаҳм рафтани аҳли ҷомеа он ба бархӯрду ҷолишҳои гуногун дучор гардид. Руҳониёни замон дарк мекарданд, ки бо қорӣ шудани чунин вазъ онҳо ҳокимияти худро аз даст хоҳанд дод ва аҳли ҷомеа аз мақсадҳои риёкоронаи онҳо пай бурда, онро дигар қабул нахоҳанд кард. Аз ин хотир, ба нафароне, ки аз лиҳози пайвастан ба ҷомеаи нав, махсусан, ба онҳое, ки сартосари омӯзонидани аҳли ҷомеаро ҷонибдорӣ мекарданд, ба назари шубҳаву тардид ва нафрат менигаристанд. Ҳамин аст, ки солҳои аввали Ҳокимияти Шуравӣ ҷиҳати маҳви бесаводӣ ва боло бурдани ҷойгоҳи занон дар ҷомеа садҳо занҳои ҷасур дар ин роҳ худро қурбон намудаанд. Онҳо аз ҷониби нафароне, ки ба сохти нав бархӯрд доштанд, мавриди зулму шиканча қарор гирифта, иддае низ аз ҷониби ин гурӯҳҳо ба қатл расонида шудаанд.

Дар ин муборизот метавон аз саргузашти занҳои ҷасуре, ки ба ҳайси аввалин омӯзгорон дар минтақаи водии Рашт фаъолият намуда, бар асари бархӯрди ноҷои гурӯҳҳои зиддишуравии таассубӣ, хурофотӣ, босмачигарӣ кушта шудаанд, мисол овард. Тавре аз нишондодҳои таърихӣ бармеояд, минтақаи водии Рашт ба шумули ноҳияҳои Дарвозу Сангвору Тавилдара ва Ҷиргатол борҳо аз даст ба даст гузашта, то охири солҳои 30 ҳаракати зиддишуравии босмачигарӣ дар он ҷоҳо вучуд дошт ва гоҳ-гоҳ алайҳи нафарони аз лиҳози ҷаҳонбиниву ақида пешқадам амалҳои зиддинсонӣ нишон медоданд. Инро мо дар бархӯрд бо аввалин муаллимаҳое, ки дар ноҳияи Ҳоит ба дасти гурӯҳҳои Фузайл Махсум афтоданд, Маълумбӣ, Чилабӣ, Оламбӣ ёдовар шуда метавонем. Ин муаллимаҳо аз аввалинҳо шуда, ҷасоратмандона фаранҷиро аз сар андохтанд ва курсҳои муаллимтайёркуниро гузашта, ба ҳайси омӯзгор дар ин минтақа ба фаъолият шурӯ намуданд, дида мебароем. Онҳо ба касби худ ва ақидаву ҷаҳонбинияшон устувор буда, дар ин роҳ барои боло бурдани сатҳи тафаккуру ҷаҳонбинии занон содиқона хизмат менамуданд. Ҳамин аст, ки бо гузашти 5 сол, яъне, 12 апрели соли 1929 дастаҳои Фузайл Махсум дарёи Панҷро убуру намуда, дар муддати кӯтоҳ ноҳияҳои Дарвоз, Сангвору Тавилдара, Ҷиргатол ва Қалъаи лаби обро забт намуданд, амалҳои қабҳу зиддинсониро анҷом доданд, дар ҳар қуҷои навоҳии мазкур агар нафари бедору озодандеш ё касеро, ки аз моҳияти сохти нав огоҳ гардида, ба он гаравида буд, мавриди муҷозоти саҳт, ҳатто қатл қарор медоданд. Махсусан, барои бонувони бедору огоҳ, ки сохти навро пазируфта, ба таълиму тарбият шугл варзида буданд, ҳеҷ гуна раҳму гузашт вучуд надошт. Масалан, Фузайл Махсум мардуми огоҳ, чи зан ва чи мардро қатл мекард. Маҳз дар ҳамин даврон, аввалин муаллимаҳое, ки меҳостанд

занҳоро босавод гардонид, тафовути саҳти ҷинсии вучуддоштаро барҳам зананд ва онҳоро ҳамчун узви фаъоли ҷомеа аз илму дониш баҳравар созанд, боздошт ва ба ҳукми қатл маҳкум шуданд. Ин занҳои ҷасуру диловар Маълумбӣ, Чилабӣ ва Оламбӣ буданд. Фузайл Махсум тавассути руҳониён, махсусан, муфти Исмоил ҳукми се муаллимаро чунин содир менамояд, ки онро нависанда Диловари Мирзо дар хикояи “Гулҳои камари кӯҳ” дар рӯзномаи “Садои мардум” №38(3988) аз 06.04.2019 чунин тасвир намулдааст:

“Бародарони муъмин, инак банд баъди мусофирати панҷсола, ки бо ҳукми тақдир руҳ дод, ба Ватан баргаштам. Шумо гумон накунед, ки тангии рӯзгор маро иҷборан ба Ватан баргардонд. Он ҷо зиндагии шоҳона доштам. Ғами ватани поймоли қадами ҳароми бегонагон зачрам меод. Ёди шумо қалби дардмандамро пора-пора менамуд. Овозаҳои шумо мерафт аз ин тарафи соҳил. Меғуфтанд, ки мусалмонон ба дини бегона эътиқод пайдо карданд. Ва боз бузургон ба ҳобам мефаромомаданд ва меғуфтанд, ки «ай банди Худо, даврони ишрат нест!». Билоҳира чун Парвардигори ман соатиро фаро овард, ҷони ширинро дар хатар гузошта, ба ин тараф омадам.

Махсум лаб аз гуфтор фуру бааст ва пиёлаи ҷой ба сӯяи дарознамударо ба даст гирифт. Муфти Исмоил чун пай бурд, ки Фузайл дигар ҳарфи гуфтани надорад, риштаи суханро ба даст гирифт:

- Бисмиллохир раҳмонир раҳим... Мардум! Аҳли муслимин! Инак фурсат даст дод, ки мо-ҳомеи дини мубини ислом аз гурӯҳи худфурӯшу Худофурӯш, аз онҳое, ки по аз пардаи исмат бурун гузоштанд, тани поки ҳешро ба ҳаром олула намуданд, пурсиш кунем. Дар ҳузури мардуми диёр ба онҳо ҷазои сазовор диҳем.

Бо ишораи Абдуллобек муаллимаҳои даст ба пуштбастаро ҳамроҳи се-ҷор сарбоз ба тағи дор овард.

- Сазои ин занони бесатру беҳаё чист?

Аз байни издиҳом чанд нафар садо баланд карданд:

- Куштан! Овехтан! Сангсор!

- Ҷаноби муфти, – ба Исмоил рӯй овард Махсум, – шумо соҳиби шарият ва фатво ҳастед. Қоре кунед, ки ҳукматон одилона бошад, мабодо фардо дар маҳшар мо низ қатори шумо ҷавоб нагӯем.

- Ҳамааш аз рӯи адолат аст, ҷаноби Махсум, – бо овози баланд

посух гуфт муфти Исмоил ва аз нав ба халқ рӯй овард. – Бале, куштан. Аммо ҷаноби ҳоким меғӯянд, ки ин гумраҳои Худозада дар ҳузури шумо аз қарда пушаймон гашта, тавба намоёнд, гуноҳашонро мебахшад.

Вале аз ҷониби муаллимаҳо ҳаракате ё садое нашунид, боз суханро идоме дод.

- Дар қалби онҳо шайтони лаин гирифтааст. Забонашонро қулф андохтааст. Меҳоханд бо тани пур аз гуноҳ вориди дӯзах шаванд. Дар байни онҳо як нафар, – бо ангуштаи тарафи Чилабӣ ишора мекунад, – ҳомиларо аст. Қатли ӯ мувофиқи ҳукми шарият дуруст нест. Бо амри ҳокими адолатпаноҳ озод мешавад. Бубинед, ай бародарони мусалмон. Қор то қуҷо расидааст, ки як зани безоти номусалмон раиси ҳукумат таъйин шудаву ҳукм меронад ва мо аз тарс наметавонистем, садо баланд кунем. Ё то таваллуди фарзанд зинда менамояд. Агар баъди таваллуд аз қарда пушаймон шавад, қасе ба вай қордор намегардад.

Махсум ба тарафи муфти Исмоил нигарист.

- Агар афв кунед, ба ҷомеа таъсири бад мерасонад, – аз нигоҳи ӯ рамуз гирифта гуфт муфти. – Барои тарсонидани дигарҳо қурбон намудани се нафар киروي ғап намекунад. Ҷавобаш ба зимми банде.

Махсум садо баланд накард.

Бо ишораи Ҷалол сарбозон муаллимаҳоро ба тағи дор бурданд ва хоستان, ки бо рӯймол ҷашмонашонро банданд, аммо духтарон ба ин роҳ на доданд.

- Мо дузд нестем. Ба қасе хиёнат накардаем. Барои қадом гуноҳ дар лаҳзаи охир ҷашм аз дидори ҳамдиёрон бандем, аз тамошои табиати зебо маҳрум монем? Мо маргро бо сари баланду ҷашмони боз пешвоз меғирем, – бо овози ғорамаш ба мардум шунавонда гуфт Маълумбӣ. – Шумо гумон накунед, ки мо танҳоем. Дар симои шумо мардум ҷаллодони хунхоро мебинанд. Бо куштани се зан сафи мо кам намешавад, балки меафзояд. Гумон доштед, пеши пой шумо сар мемонем, ҳоки поятонро тӯтиё мекунем, омурзиш меҳохем. Барои қадом гуноҳ? Гуноҳамон ҳамин аст, ки ба мардум фарқи сиёҳро аз сафед фаҳмондем. Мо комсомолем ва аз ин маслак даст намекашем...

Издиҳом хомӯш буд. Овози сеҳроки муаллима ҳамаро афсун кард. Ҷаллодон осемасар ҳалқаҳои

ЗАН ВА ЗАМОН

дахонворо, ки мунтазири лукмаи хеш буданд, ба гардани духтарон андохтанд. Аз нав садои форами пурдарди Маълумбӣӣ баланд шуд.

- Алвидоъ, ҳамдиёрони азиз! Падруд, сарзамини афсонаҳои ман...

Чаллодон бо шитоб кундаҳоро аз зери пой онҳо гирифтанд. Қисми мавзуни духтарон дар ҳаво алвонҷ меҳӯрданд. Пойҳои нозуки духтарон аз зӯри дард кату рост мешуданд. Куртаи алвони Оламбӣ зери таъсири боди форами баҳорӣ мавҷ мезад ва ба чашми бинанда парчами оғуштаи хунро мемонд...

Ба ҳамин вазъияти монандро дар ин минтақа метавон дар солҳои аввали барпошудани Ҳокимияти Шуравӣ дар ноҳияи Тавилдара низ мушоҳида намуд. Дар ин марҳила яке аз занҳои маорифпарвар, ки бо номи Тамара машҳур буд, ба хотири рафъи бесаводӣ ва ҳамчун як рамзу намои озодии занон ба ин ноҳия равона карда шуд. Тамара даҳаи аввали садаи 20 дорои донишу ҷаҳонбинии пешрафта буд ва сабаби асосии бадбахтии башарро дар асри миёна нодонию ҷаҳолат ва таассубу хурофот медонист. Ҳамин аст, ки ба гурӯҳҳои пешқадам мепайвандад ва ҳамчун мубориз вазифаашро дар саводнок намудани занони минтақаҳои осебпазир мебинанд. Ӯ сеҳри донишу қалам ва нерую бартар доштани онро дарку фаҳм намуда, муътақид буд, ки вақте ҷомеа оғох мегардад, метавонад алайҳи зулму истибдод истодагарӣ намояд. Ҳамин ақидаро ҳамчун меҳвари андешаи худ ҳисобида, пас аз солҳои 20-ум, яъне, баъд аз инқилоби Бухоро ва барқароршавии Ҳокимияти Шуравӣ, ки дар садри барномаҳои махви бесаводӣ қарор дошт, чихати босавод гардонидани аҳли ҷомеа ба минтақаи Осиёи Марказӣ меояд ва дар ноҳияи Тавилдара ба ҳайси муаллим ба кор оғоз мекунад. Ӯ 3 сол баҳри баланд бардоштани сатҳи донишу ҷаҳонбинии занон дар роҳи мубориза ба унсурҳои кухнаи феодали талош намуд.

Мардумони қисматҳои гуногуни Осиёи Марказӣ тайи солҳои 20-уми қарни гузашта борҳо шохиди бедодгариҳои босмачиён гардидаанд ва даҳшати ғоратгарӣ, кушторӣ ваҳшиёна ва бардаву канизгардонидани мардумонро дар ин минтақа хуб дар хотир доранд. Навоҳии Рашт, махсусан, Сангвор низ борҳо ҳадафи ҳамлаву ғорати босмачиён қарор гирифта, садҳо нафар бо ҷурми қадид ва дигарандешӣ қатл шуданд. Қобили қайд аст, ки босмачиён душмани сарсахти илму маърифат ва мактабу маориф буда, ба ҷуз аз донишҳои маҳдуди мазаҳиби хеш ҳамаро “куфр”-у “бидъат” меҳисобиданд. Дар яке аз чунин набардҳои нобаробар, ки босмачиён минтақаи Сангворро зери тасарруфи худ дароварданд, аввалин қор, ки анҷом доданд, тарафдорони Ҳукумати Шуравӣ, махсусан, муаллимонро ба қатл маҳкум карданд. Дар

ин миён муаллима Тамара низ буд. Таассубзадагони ноҳалафи босмачӣ Тамараро ба хотири ба мардум таълими донишҳои нав додан тақфир карда, бо бераҳмии ҳос ӯро аз куллаи кӯҳ ба поён партофта куштанд. Тамара то охири лаҳза сари таслим фуру наовард ва аз роҳи пешгирифтаву ормонҳои барнагашта баён дошт, ки шумо агарчи маро қисман аз байн мебаред, вале ормонҳои ҳадафи ман шикастнапазир аст. Марги ман метавонад ҳазорон зани ҷасуру далери дигарро ба майдон оварад, то бо шумо мубориза баранд. Азбаски вай ба фаъолияти маъниофараши дар дили шогирдону сокинони минтақаи Сангвор ҷойгоҳи сазовор пайдо карда буд, он кӯҳе, ки дар он ҷо ба ҳалокат расид, то имрӯз бо номи кӯҳи Тамара машҳур аст. Ин маънии онро дорад, ки қору пайқори нақуи одамон, махсусан, агар он ба хотири донишу маърифат бошад, дар ёду зеҳни инсонҳо боқӣ мемонад.

Ҳадафи ин навишта ду ҷанба дорад: аввалан, имрӯз бонувони кишвари мо, ки дар ҷомеаи демокративу дунявӣ ба сар мебаранд, бояд дарк намоянд, ки ин озодиву баробархуқуқӣ ва аз бардағиву канизӣ раҳошудани онҳо ба осонӣ ба даст наомадааст. Ҳоло низ дар иддае аз кишварҳои минтақа ҷаҳолату таассуби асримиёнагӣ ҳукмрон аст ва занонро аз тамоми амалқардҳои иҷтимоӣ ба хошия ронда, онҳоро аз таҳсили илму дониш маҳрум намуда, ба бардаву каниз табдил додаанд. Занони мубориз дар ин кишварҳои шарқӣ чихати озодиву ҳуқуқҳои худ мубориза мебаранд, ҷон нисор мекунаанд. Бонувони азизи кишвари моро зарур аст ба қадри ин неъматӣ бебаҳои озодиву баробархуқуқӣ ва дунявияти давлату ҷомеа бирасанд, онро ҳифз намоянд.

Пахлуи дигари масъала ин аст, ки омӯзгор ва донишу маърифат дар ҳама марҳалаҳои зиндагии инсон василаи пешбарандаи рӯзгор ва ривоҷи равнақи ҷомеаи инсонӣ шинохта шудааст. Ҳар даври замон инсоният вобаста аз шинохти дуруст ва маърифати нақу тавонистааст ҳақиқи олами мавҷударо равшан созад ва бо дарки ин воқеият зиндагии хеш, ҷомеа ва ҷаҳони худро созад. Ба таври дигар, омӯзгоронанд, ки меҳвари пешбарандаи тамаддуни инсонӣ ба ҳисоб мераванд ва бо роҳи таълиму тарбия инсонӣ шоистаро ба қамол мерасонанд. Шахсияти устод ва донишу ҷаҳонбинии ӯ ба мисли офтобест, ки медурахшад ва роҳро барои шогирдон рӯшноӣ мебахшад. Дар ҳар ҷомеа вобаста ба ин ки муаллим ҷӣ ҷойгоҳу мақомеро дорад, пешрафти онро метавон муайян намуд. Фаъолияти маънигустари омӯзгор дар тарбияи мутахассисони варзида имкону шароит фароҳам меорад, ки миллат ва давлат ба пешрафт ноил гардад.

И. ШАРИФЗОДА,
номзади илмҳои фалсафа

АНДЕША

Сарчашмаи илм ва нуру хирад

Оре, омӯзгор сарчашмаест, ки аз он ҳама баҳра мегиранд. Тамоми олимони рӯйи дунё устодони худро доштанд, ки онҳоро ба қуллаҳои баланди илму фарҳанг расонидаанд. Беҳуда нагуфтаанд, ки омӯзгор мисли шамъ аст, худ месӯзад ва ба дигарон нур мепошад. Шаҳси дорои илм, равшанфикр аст ва ӯ ҷавшане дар

бар дорад, ки онро аз тирӣ ноҳалафи бадгумон ҳимоя мекунад. Ба ин маънӣ, байти машҳури устод Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ба ёд меояд:

*Дониш андар дил чароғи
равшан аст
В-аз ҳама бад бар тани
ту ҷавшан аст.*

Пешравии тамоми соҳа ба рушди илм вобаста аст.

Дар ин маврид Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми хеш (28 декабри соли 2024) қайд карданд: «Ҳамеша дар хотир бояд дошт, ки ҳамаи пешравию пирузии ҳар як давлат ва ҷомеаро мактабу маориф ва илму дониш таъмин мекунад». Ҳамаи ин пирузии пешравӣ ва рушди илм ба фаъолияти пурсамари устодону омӯзгорон иртиботманд мебошад. Аз ин рӯ, дар хотир дошта бошем, ки омӯзгор сарчашмаи илм ва нуру хирад аст.

Шарифҷон САТТОРОВ,
*омӯзгори калони
кафедраи молия ва қарзи
Донишқадаи политехникии
Донишгоҳи техникии
Тоҷикистон ба номи
академик М.С.Осимӣ дар
шаҳри Хуҷанд*

ЗАБОНОМУЗӢ

Муҳовараи мухтасари забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ

(Барои омӯзгорону хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 5-11), устодону донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи махсус, олии касбӣ ва кормандони соҳаи маориф ва илм)

Тоҷикӣ	Русӣ	Англисӣ	Ово-навишт
ДАР КИТОБХОНА – В БИБЛИОТЕКЕ – IN THE LIBRARY			
Шумо кадом китобхоро меҳонед?	Какие книги Вы читаете?	What kind of books do you read?	[wɒt kaɪnd ɒv bʊks duː juː riːd]
Номи китобчист?	Как называется книга?	What is the name of the book?	[wɒt ɪz ðiː neɪm ɒv ðiː bʊk]
Оё шумо корти китобхона доред?	У Вас есть читательский билет?	Do you have a library card?	[duː juː hæv ə ˈlaɪbrəri kaːd]
Оё шумо номи муаллиф, унвон ва нашрияро медонед?	Вы знаете имя автора, название и издательский дом?	Do you know the name of the author, the title, and the publishing house?	[duː juː nəʊ ðiː neɪm ɒv ðiː ˈɔːθə, ðiː taɪtl, ænd ðiː ˈpʌblɪʃɪŋ haʊs]
Лутфан, онро пур кунед	Пожалуйста, заполните его.	Please, fill it in.	[pliːz, fɪl ɪt ɪn]
МУБОДИЛАИ АСЃОР - ОБМЕН ВОЛЮТ - CURRENCY EXCHANGE			
Наздиктарин ... кучост?	Где находится ближайший ...?	Where is the nearest ...?	[weə ɪz ðə ˈniːəst]
- бонк	- банк	- bank	[bæŋk]
- нуктаи мубодила	- обменный пункт?	- exchange office?	[ɪksˈtʃeɪndʒ ˈɒfɪs]
Ман мехоҳам долларро ба ... иваз кунам.	Мне надо обменять доллары на ...	I want to exchange dollars for ...	[aɪ wɒnt tuː ɪksˈtʃeɪndʒ ˈdɒləz fɔː]
- евро	- евро	- euro	[ˈjʊərəʊ]
Дар кучо ман метавонам бо қурби асҷор шинос шавам?	Где я могу ознакомиться с курсом валют?	Where can I find the exchange rate?	[weə kæn aɪ faɪnd ði ɪksˈtʃeɪndʒ reɪt]
Ин ҷо каме намерасад.	Здесь немного не хватает.	It is not quite enough.	[ɪt ɪz nɒt kwaɪt ɪˈnaʃ]
Ин ҷо пул зиёд аст.	Здесь лишние деньги.	This is too much.	[ðɪs ɪz tuː mʌʃ]
Лутфан, як маротибаи дигар санҷида бинед.	Проверьте ещё раз, пожалуйста.	Check up once more, please.	[tʃek ʌp wʌns moː pliːz]
Лутфан, корти пластикии маро гиред.	Пожалуйста, возьмите мою (пластиковую) карту.	Here is my plastic card.	[hɪə ɪz maɪ ˈplæstɪk kaːd]
Ман бо худ ҳамагӣ 5 доллар дорам.	У меня с собой только 5 долларов.	I have only 5 dollars on me.	[aɪ hæv ˈəʊnli 5 ˈdɒləz ɒn miː]
Ман пули майда надорам.	У меня нет мелочи.	I have no change.	[aɪ hæv nəʊ tʃeɪndʒ]
Ман бояд каме пул (маблағ) қарз гирам.	Мне придется взять займы немного денег.	I have to borrow some money.	[aɪ hæv tuː ˈbɒrəʊ sʌm ˈmʌni]
Мутаассифона, тамоми пулҳоямро дар хона гузоштаам.	К сожалению, я оставил дома все свои деньги.	Unfortunately, I've left all money at home.	[ʌnˈfɔːtʃʊnɪtli, aɪv leɪft əːl ˈmʌni æt həʊm]
Оё ман ба шумо кумак карда метавонам?	Чем могу Вам помочь?	What can I do for you?	[wɒt kæn aɪ duː fɔː juː]
Меҳостам доллари амрикоиро ба сомонӣ иваз намоям.	Я бы хотел обменять американские доллары на сомони.	I'd like to exchange US dollars into somoni.	[aɪd laɪk tuː ɪksˈtʃeɪndʒ juː ˈes ˈdɒləz ˈɪntuː somoni]
Лутфан, гиред.	Пожалуйста, возьмите.	Here you are.	[hɪə juː əː]

(Давом дорад)

15 АПРЕЛ - ЗОДРӯЗИ УСТОД САДРИДДИН АЙНӢ

Устод Айнӣ дар шинохти Пешвои миллат

Аз суханони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ситиши устод Садриддин Айнӣ

Устод С. Айнӣ фармудаанд, ки калмаи «точик» ба сифати номи як халқи форсизабон, сараввал нисбат ба мардуми форсизабони Осиёи Марказӣ ва Хуросон кор фармуда шуда, баъд аз он ба ҳама форсизабонони рӯи дунё ба кор бурда шудааст.

Маъмулан, калмаи «точик» ҳамради ва ҳаммаъноӣ ориёӣ, яъне, начиби-зодагон будааст. Ба забони имрӯзаи тоҷикӣ маънои калмаи «точик» мардуми тоҷдор, олимартаба, озодманиш аст. Ва номи имрӯзаи тоҷик ба ҷойи номи этникии эронӣ кунун ба ивази ориёӣ омадааст.

Маҳз гурури миллӣ, кӯшиш барои бақои Ватан ва нигоҳ доштани фарҳанг ба Садриддин Айнӣ имкон дод, ки очерки пурмуҳтавои Темурмаликро нави-сад. Ба азобу шиканча ва калтакӯбиҳо нигоҳ накарда, устод Айнӣ таърихи адабиёти моро эҷод кард. Вай собит намуд, ки халқи тоҷик ба танҳо вучуд дорад, балки дорои тамаддуни бостонӣ ҳам мебошад.

Дахҳо ва садҳо фарзандони баору номуси халкро ном бурдан мумкин аст, ки барои озодӣ, ободӣ ва обрӯи миллату истиқлолияти Ватани азиз фидокори-ву ҷоннисориҳо кардаанд. Аз байни ин фарзандони сарсупурда ман ду нафарро махсус ном бурдан мехоҳам, ки барои та-шаккули миллат, болоравии ҳисси худ-шиносии ватандорӣ ва истиқлолияти тоҷикон хизмати бузург кардаанд. Ин ду фарзанди барӯманди халқ устод Са-дриддин Айнӣ ва Бобочон Ғафуров мебо-шанд.

Садриддин Айнӣ мавҷудияти халқи тоҷикро ҳамчун миллати қадимаи Осиёи Марказӣ исбот намуда, ҳаққи ҳуқуқҳои қонунии ин миллатро барои ташкил додани давлатдорӣ миллии худ ба миён гузошт. Бобочон Ғафуров иқдоми ватандӯстонаи Садриддин Айнӣро идо-ма дода, баробари фаъолияти хирад-мандонаи давлатдорӣ таърихи қадимаи миллаташро ба шакли як асари ҷомеъ аз замони қадимтарин то рӯзҳои мо на-вишта, пойдевори истиқлолият ва худ-шиносии тоҷиконро ҷовидона сохт. Мо бо камолӣ эҳтиром ва сипосгузорӣ ба ин ду фарзанди фарзонаи миллат аввалин унвони «Қаҳрамони Тоҷикистон»-ро муносиб донистем.

Мехоҳам, ки як чизро гаштаю бар-гашта таъкид намоям: ҳар миллат ва ҳар халқ, хоҳ бузург бошад хоҳ хурд, то худро нашиносад, эҳтиром накунад, таърих, фарҳанг ва суннатҳои худро на-донаду қадр накунад, ҳеҷ гоҳ дар миё-ни миллатҳои дигар мақому манзалати шоён пайдо карда наметавонад.

Фарзандони фарзонаи миллат инро амик дарк менамуданд ва ҳамеша кӯшиш ба харҷ медоданд, ки шуълаи худшино-сии миллиро дар дили ҳаммиллатони худ бедор кунанд. Ба ёд орем сухани миллатсози устод Айнӣро дар оғози асри XX, ки барқасди ҳама бадҳоҳои миллати тоҷик баланд садо дод ва он то ба имрӯз барҳақ хизмати бузург дар на-зди миллати ҳеш мебошад.

Хидмати ҷоннисорона ва миллатдӯ-стонае, ки устод Садриддин Айнӣ барои

нигоҳ доштан ва ривочи забону адабиёт, таърихи фарҳанг ва умуман, тарби-яи таърихшиносон, рӯзноманигорон, шо-ирону нависандагон ва арбобони давлати ҷавони тоҷик кардааст, қобили ҳама гуна қадриносӣ. Бинобар ин, пешниҳод мекунам, ки аввалин мактаби олии мао-рифи кишвар, яъне, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи устод Садриддин Айнӣ номгузорӣ шавад.

Дар лаҳзаҳои сарнавиштсози Ватан зиёиён бояд мавқеи сиёсии устувор-ро ишғол намоянд, аз калавандиҳои бетарафӣ ҳазар кунанд ва ифодагари ормонҳои миллати ҳеш бошанд. Дар ин маврид ба ёд овардани асари миллатсози устод Айнӣ - «Намунаи адабиёти тоҷик» кофист, ки мисоли барҷастаи таъсир ра-сондани адабиёт ба равандҳои сиёсӣ ва иҷтимоии замон мебошад.

Устод Айнӣ тимсоли зиёи пешқадаме мебошад, ки тамоми умр ва фаъолияти серҷабҳашро сарфи хизмат ба миллати ҳеш кардааст. Баробари таъсис ёфти-ни Ҷумҳурии Тоҷикистон ӯ бо тамоми ҳастаиш ба он пайваست ва барои рушди за-бону адабиёт, илму маориф ва фарҳанги халқи тоҷик хизмати беназир кард. Мир-зо Турсунзода аз он айёми тақдирсоз ёдо-вар шуда, чунин нигоштааст:

**Худи устод машъал шуд, алав шуд,
Чароғи мардуми дунёи нав шуд.**

Ман рисолати зиёиёни имрӯзаро маҳз дар ҳамаи мебинам: чароғи марду-ми Тоҷикистони соҳибистиклол будан. Бо назардошти чунин мақоми баланди зиёиён дар ҷомеа, бори дигар метавон таъкид сохт, ки онҳо воқеан, ҳазинаи

тиллои миллат ва гули сари сабади ҷомеа мебошанд.

Агар мо нақши бузурги китобро дар ҳаёти сиёсӣ ва давлативу иҷтимоӣ равшантар доништан хоҳем, бояд бори дигар асари безаволи устод Садриддин Айнӣ «Намунаи адабиёти тоҷик»-ро ба хотир оварем. Дар он давран ҳассос ва қисматсоз (соли 1926) устод Айнӣ дар кӯтоҳтарин муддат китоби «Намунаи адабиёти тоҷик»-ро ба майдон овард, даъвоҳои ғаразҳои нотавонбинон-ро фош сохт, ҳуқуқи маънавии халқи тоҷикро ба таърихи қуҳан, ба забон ва адабиёти оламшумулаш исбот ва таъ-мин намуд.

Дар фарҷом мехоҳам боз аз як мақолаи устод Садриддин Айнӣ ёдовар шавам. Ин мақола чунин ном дорад: «Кори Тоҷикистон гул карданист!». Дар пайравии устод ман гуфтани ҳастам: Бале, кори Тоҷикистон гул карданист, ояндаи Тоҷикистони соҳибистиклол дурахшон аст! Мо ҳатман ба ҳадафҳои милливу стратегӣ худ баҳри рушду тараққиёти тамоми соҳаҳои кишвар ва баланд бардоштани сатҳи сифати зинда-гии мардумамон ноил хоҳем шуд.

ЭКОЛОГИЯ

Зиндагии инсон ба муҳити зист, ба олами набототу ҳайвонот, ба сарватҳои табиӣ зич алоқаманд аст.

Муносибат бо табиат бояд ҳеле эҳтиёткорона бошад. Му-таассифона, баъзе сокинони деҳот барои таъмини ни-ёзмандии ба сӯзишвории ғизо ба кам шудани чанд навъи да-рахтону наботот ва растаниҳо сабабгор мешаванд. Бераҳмона буридан ва решакан кардани бодоми кӯҳӣ, ҳаданг, фарк, гул-хор боиси камкуват гардидан ва аз обу бод осеб دیدани хоки дараҳо шуд. Ин аст, ки мо дар зарфи чанд соли охир борҳо шохиди селҳои пурдаҳшат гар-дидем.

Асри 21, ки асри рушди техни-ка ва технологияи навин шинох-та мешавад, истехсолоти ҷамъ-иятӣ муҳити атрофро тағйир дода, ба он бевосита ё бавосита таъсир мерасонад. Ин таъсир ва оқибатҳои манфии он, вақте ки микёси фаъолияти инсон қариб тамоми паҳноии географии Замин-ро фаро гирифтааст, бо таъсири равандҳои табиӣ умумичаҳонӣ муқоисашаванда гардид. Дар ин навбат муҳофизати табиат, ки асоси ҳаёти инсонро мета-вонад ташкил намояд, вазифаи аввалиндараҷа ба шумор мера-вад.

Бино ба баъзе иттилоот, аз ибтидои солҳои 80-уми қарни гузашта ба ҳисоби миёна ҳар рӯз як намуд (ё зернамуд) ҳайвонот ва як намуди растаниҳо ҳар ҳафта (зиёда аз 20 ҳазор намуд дар зери ҳатари нобудшавӣ қарор доранд) аз байн рафтааст. Тақрибан 1000 намуди паранда ва ҳайвоноти ширхӯр асосан, дар ҷангалҳои тропикӣ зерӣ ха-

Ҷиғзи муҳити зист вазифаи ҳамагонист

тари нобудшавӣ мебошанд.

Тибқи иттилои сохторҳои дахлдор, ҳар сол тақрибан 1 миллиард тонна сӯзишвории стандартӣ сӯхта, садҳо милли-он тонна оксидҳои азот, сул-фур, оксиди карбон (як қисми онҳо дар шакли борони кис-лота бармегарданд), дуд, хо-кистар ва ҷанг ба атмосфера партофта мешаванд. Обу хок бо партовҳои саноатӣ ва маишӣ (соле садҳо миллиард тонна), маҳсулоти нафтӣ (чанд милли-он тонна), нуриҳои минералӣ (тақрибан сад миллион тон-на) ва пеститсидҳо, металлҳои вазнин (симооб, сурб ва ғайра) олула мешаванд, яъне, ҳавфи вайрон кардани қабати озони Замин вучуд дорад.

Боре аз растанӣ меваҳои гиёҳ-фурушии бозори шаҳрӣ гу-зашта, чашмам ба ҷавони де-ҳотие афтод, ки ревоҷу хурёк мефурӯхт. Дар байни дастаҳои хурд-хурди хурёк тухмаҳои ин гиёҳи шиғии нодир ба назар мерасиданд. Аз фурушандаи гиёҳ пурсидам, ки чаро хурёк-ро бо тухмаш аз замин кандӣ? Охир, ин тухма соли оянда боз ҳосил меод.

Ҷавон оромона гуфт, ки баъ-зан хурёк хангоми ҷамъоварӣ бо решаю тухмаш аз замин ме-хезад. Ў тарзе ҷавоб меод, ки гӯё ҳеҷ воқеа рух надода бошад. Парво надошт, ки гиёҳи кӯҳиро бо тухмаш қандан зарари ҷиддӣ ба табиат ва муҳит мебошад.

Солҳои охир бисёр соки-нони деҳоти кӯҳистони диёра-

мон, ки ба ҷамъоварию фуруши гиёҳҳои кӯҳӣ машғуланд, бо бемаъсулиятию бепарвоӣ нис-бат ба ҳифзи табиат, домани мавзёҳои кӯҳиро, ки дар он ҷо ревоҷу хурёк, замбурӯғу сиёҳалаф, кокутию зира ва ди-гар гиёҳҳо мерӯянд, танг кар-даанд.

Бояд гуфт, ки дар кӯҳсори диёрамон дарахтони нодирӣ эргаю заранг зиёд буданд. Ба сабаби он ки мардум ҷӯби ин дарахтони нодирро барои сох-тани асо, дастаи табару теша ва ғайра истифода мебаранд, ҳоло дар кӯҳсор ин навъи дарахт камёфт шудааст.

Ҳарчанд назорати кӯҳу ҷангалзорҳо солҳои охир аз ҷониби ҷангалбонон ва кор-мандони шуъбаи ҳифзи муҳит беҳтар шудааст, аҳолии бисёр минтақаҳои кӯҳии диёрамон, бахусус, сокинони ҷамоатҳои деҳоти Ворӯ, Рӯдакӣ, Ёрӣ, Шинг, Хурмӣ ва ғайра (ш. Панҷакент) дарахтони нодирӣ кӯҳсор - арча, мушша, санавбар (сафедори кӯҳӣ)-ро бурида, ба-роӣ хезум истифода мебаранд. Зараррасонандагони табиати кӯҳсор борҳо ба даст афтодаю ҷарима шуда бошанд ҳам, аз ин амали ғайриқонунии худ даст намекашанд. Сабаби асосии ин иллат паст будани маърифати экологии мардум аст.

Арчазорҳо дар кӯҳистони диёрамон зиёданд, аммо баъзе истикоматкунандагони деҳо-ти кӯҳистон ба шукӯху зебоии ин майдонҳои сарсабзу хур-

рам зиён мерасонанд. Ба гуф-ти огоҳмандон, дар қисмати офтобӣ соҳили дарёи За-рафшон майдонҳои дарахтони хорҷаю мушша ва буттаҳои дигари нодир харобу маҳдуд ва талу теппаҳо урён шудаанд. Сабаби асосии кам шудани оби ҷашмаҳо ва маҳдуд шудани сабззорҳо ҳамин аст.

Ҳукумати мамлакат бо мақсади ҳифзи ҷангалзорҳо, манбаҳои об, гиёҳу дарахтони кӯҳӣ ва сабзу хуррамгардонӣ «Стратегияи рушди «иктисоди сабз» барои солҳои 2023-2037»-ро қабул кардааст. Иҷрои ин стратегия сарватҳои табиӣ ва манзараҳои сабзу хуррами диё-ро афзун менамоянд. Дар роби-та ба ин, Ҳукумати мамлакат ба баланд бардоштани сатҳи маъ-рифати экологии шаҳрвандон таваҷҷуҳи ҳамаҷангаи зоҳир мекунад. Бо доништан он ки дарахтону сабззорҳо, гулу буттазорҳо, рӯду ҷашмасорону кӯҳсорҳо манбаи об ва ҳавои тозаю фораи мебошанд, яъне, бо талкини маърифати экологӣ, шинондани дарахтон ва бунёд кардани минтақаҳои сабз симои кӯҳистон ва талу теппахоро боз ҳам зебо кардан мумкин аст.

Сиёсати таъсирбахш ва пур-самар нисбат ба муҳити зист танҳо дар сурате имконпазир мегардад, ки бо ҷамъ овар-дани маълумоти бозғимод оид ба вазъи имрӯзаи муҳити зист, дониши хуб оид ба таъ-сири мутақобилаи омилҳои муҳимми экологӣ ҷорабинҳои

оид ба пешгирии зараррасонии шаҳрвандон ба табиат амалӣ карда шаванд.

Мушкilotе ҳам ҷой дорад, ки хусни шаҳри Панҷакентро коста мегардонад. Масалан, вақтҳои охир мушоҳида меку-нем, ки дар баъзе кӯчаҳо ё на-зди дари хавлиҳо муддатҳо қуму шағал, ҳоку санг рехта шуда-аст соҳибони хавлиҳо барои бардоштани он кӯшиш намеку-нанд.

Бисёр истикоматкунандагони маҳаллаҳои шаҳр партовҳои худро дар куттиҳои партов нею берун аз он мепартоянд. Ило-ва бар ин, на дар ҳама ҷойҳои партовпартоӣ куттиҳо гузошта шудаанд. Яке аз сабабҳои иф-лос будани гирду атрофи шаҳр беназоратию падару модарон аст. Онҳо партовҳоро ба дастӣ фарзандонашон медиҳанд, ки ба ҷойи муқарраршуда бурда намебароянд. Сокинон бояд барои тозагии шаҳр бетараф набошанд. Атрофи хонаву кӯчаҳои худро аз партовҳо тоза нигоҳ доранд ва ба ин васила, ҳамчун шаҳри тозаю дилфиро муаррифи намоянд.

Аз ин рӯ, мо бояд бо фар-ханги баланди шаҳршиноӣ ба ин масъала муносибат на-моем ва фаромӯш накунем, ки Панҷакент шаҳри сайёҳист ва баланд бардоштани обрӯи эъ-тибори он кори ҳамагонист.

Рухиона ИШОНҚУЛОВА,
омӯзгори кафедраи математика
ва табиатиносии Коллеҷи
омӯзгории шаҳри Панҷакент

Дар шаҳри Душанбе ҳамоиши тантанавии «Баҳори ҷавонӣ - Наврӯзи ҷаҳонӣ» баргузор гардид.

МУЛОҲИЗА ВА ПЕШНИҲОД

Дар тӯли солҳои соҳибистиклолӣ Ҳукумати ҷумҳурӣ ба соҳаи маориф таваҷҷуҳи махсус зоҳир менамояд. Ташқил намудани шароити хуби таҳсил, таъмин намудани хонандагон бо маводи хониш, баланд бардоштани сатҳи омодагии омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ аз масъалаҳои аввалиндараҷа ба шумор мераванд.

Ҳамзамон, бо мақсади таъмини заминаҳои ҳуқуқӣ як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ қабул гардид, ки Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи маориф”, Стандарти давлатии таҳсилот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Стратегияи рушди маориф барои то соли 2030, Стратегияи омӯзиш ва рушди фанҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ дар соҳаи маориф ва илм дар давраи то соли 2030 аз ҷумлаи онҳо мебошанд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми навбатияшон ба Маҷлиси Олӣ Вазорати маориф ва илмро вазифадор карданд, ки стандартҳо ва нақшаҳои барномаҳои таълимии фанниро таҷдиди назар намуда, ҷиҳати ворид намудани воҳидҳои нави кории омӯзгорони забонҳои хоричӣ, таҳияи маводи муосири таълимӣ, истифодаи босамари технологияҳои рақамӣ, усулҳои навини омӯзиши забон ва тақмили маҳорати касбии омӯзгорон чораҳои қатъӣ андешад.

Дар ин замина, бо ташаббуси Вазорати маориф ва илм ва дастгирии техникии шарикони рушд стандартҳои фаннӣ ва барномаҳои таълимии фаннӣ аз тамоми фанҳои таълимии синфҳои ибтидоӣ (1-4) аз тарафи олимони ва мутахассисони соҳаи маориф коркард ва аз ҷониби мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда шудааст.

Зарур аст, ки дар ҳусуси ҷалби олимони ва мутахассисони соҳаи маориф тибқи дастури супоришҳои Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳарчи зудтар коркарди стандарту барномаҳои таълимии фаннӣ аз рӯйи ҳамаи фанҳои таълимии синфҳои 5-11 ба роҳ монда шавад ва дар асоси онҳо китобҳои босифати дарсӣ таълиф гардад.

Бо ин мазмун, Сарвари давлат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон кайд карданд: “...аз таҳлилҳо бармеояд, ки аксари китобҳои дарсӣ ҳислати маълумотӣ доранд ва барои бедор намудани фикрҳои мустақилонаи кӯдакону наврасон маводи нокифояи пешниҳод мекунанд... Бовар дорам, ки олимону омӯзгорони соҳибтаҷрибаи

Сифати таҳсил бояд таъмин гардад

мо ин мушкилотро дар муҳлатҳои наздик баргараф намуда, сатҳи сифат ва мазмуну муҳтавои китобҳои дарсиро ба талаботи замони мутобик мегардонанд.”

Стандарти фаннӣ ва барномаҳои таълимии фаннӣ имрӯз бояд ҷавобгӯи талаботи замони ва дар асоси муносибати босалоҳият дар таълим таълиф шаванд. Вазифаи муҳимтарини низоми муосири маориф рушди салоҳиятҳои буда, пеш аз ҳама, малакаҳои худомӯзӣ

- таҳияи китоби дарсӣ ба барномаи таълим, ки мазмуну мундариҷа, ҳадафҳо, ҳаҷми маълумот, мавзӯҳо, микдори соатҳои таълимӣ ва синфҳои дахлдорро муайян мекунад, таъмин менамояд.

Китобҳои дарсии имрӯза бояд дорои ҷавҳари миллӣ бошанд ва дар онҳо мавҷуд будани хусусиятҳои тақлидкорӣ (истифодаи китобҳои дарсии кишварҳои дигар) қобили қабул буда наметавонад. Мактаб имрӯз ба

Китобҳои дарсии имрӯза бояд дорои ҷавҳари миллӣ бошанд ва дар онҳо мавҷуд будани хусусиятҳои тақлидкорӣ (истифодаи китобҳои дарсии кишварҳои дигар) қобили қабул буда наметавонад. Мактаб имрӯз ба маводи дарсии босифат ниёз дорад ва он яке аз омилҳои асосии баланд бардоштани сифати таҳсилот мебошад.

ва қобилияти худтанзимкунӣ ба хонандагон фароҳам ва ба омӯзгор дар интихоби методи воситаҳои самараноки таълим имконоти васеъро таъмин менамояд. Аз ин рӯ, дар таҳия ва коркарди стандарт ва барномаҳои таълимии фаннӣ бояд омӯзиши мавзӯҳо тибқи талаботи муносибати босалоҳият амалӣ гардад.

Китобҳои дарсӣ, ки имрӯзҳо бо ҷалби олимони ва мутахассисони соҳа ва дастгирии техникии шарикони рушд мавриди коркард қарор доранд, бояд дар асоси стандарту барномаҳои таълимии фаннӣ ба роҳ монда шаванд. Ин талабот дар Консепсияи таҳияи китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимию методӣ барои муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон (қарори мушовараи ВМИ ҚТ аз 28.08.2021, №12/1) чунин омадааст:

- талаботи умумӣ ба китобҳои дарсии муосир - мутобикат ба стандарту барномаҳои таълим;

маводи дарсии босифат ниёз дорад ва он яке аз омилҳои асосии баланд бардоштани сифати таҳсилот мебошад.

Бинобар ин, Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои дарсӣ, илмию методии назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон китобҳои дарсиро бе мавҷуд будани стандарт ва барномаи таълимии фаннӣ набояд мавриди баррасӣ қарор диҳад. Чунин китобҳои дарсӣ ҷавобгӯи талаботи имрӯза буда наметавонанд. Муаллифон муваззафанд, ки таҳияи китобҳои дарсиро аз рӯйи стандарту барномаҳои фаннӣ ба роҳ монанд. Барномаҳои таълимии фаннӣ бояд ҳамчун замима якҷо бо китобҳои дарсии нав ба муассисаҳои таълимӣ дастрас гардад.

Чунонки ба назар мерасад, нисбат ба дастгирии иҷтимоии кормандони соҳаи маориф дар тӯли солҳои соҳибистиклолӣ низ чораҳои назаррас андешида шудааст, ки он дар ҷалби ҳар чи бештари омӯзгорон ба макта-

бу маориф нақши муҳим дорад. Боиси хушнудист, ки аз моҳи сентябри соли 2025 боз 30 ғоиз маоши вазифавии кормандони муассисаҳои томактабӣ ва муассисаҳои таҳсилоти умумӣ зиёд мешавад. Ин иқдоми нек ҳар як корманди соҳаро вазифадор месозад, ки барои баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии таълимгирандагон, сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот заҳмати бештар ба харҷ диҳад. Ҳар як омӯзгор бояд ба касби интиҳобкардааш сазовор бошад, дар таълиму тарбияи насли наврас саъйю талоши ҳамешагӣ намояд.

Масъулини соҳа, роҳбарони муассисаҳои таълимӣ ва мақомоти соҳавии шаҳру ноҳия ва вилоятҳо дар самти баланд бардоштани сифати таҳсилот бояд саҳми арзанда гузоранд.

Масоили гузаронидани омӯзишҳо, арзёбии донишу малакаи касбии омӯзгорон ва паҳн кардани таҷрибаи пешқадами педагогии омӯзгорони пуртаҷриба аз тарафи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва Паҷуҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомӣ бояд тақвият бахшида шавад. Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маориф ва илм дар таъмин намудани муассисаҳои томактабӣ ва таҳсилоти умумӣ бо маводи методӣ саъйю талоши бештар намояд.

Омӯзгор вазифадор аст, ки донишу малакаи педагогияшро сайқал дода, ба хонанда аз рӯйи ихтисоси худ дониши мукамал диҳад. Ба категорияҳо ноил гаштани омӯзгорон, пеш аз ҳама, ба маҳорати касбӣ ва сатҳи дониши онҳо аз рӯйи ихтисосашон алоқаманд карда шавад. Роҳбари муассиса бояд аз ғайолияти педагогӣ ва дониши касбии ҳар як омӯзгор амиқ огоҳ бошад. Иштирок ба дарс ва таҳлили касбии дарси омӯзгор тибқи талаботи Низомнома аз тарафи роҳбарони муассисаҳои таълимӣ ба таври мукамал иҷро гардад.

Тақвият бахшидани ғайолияти тамоми ниҳодҳои соҳаи маориф ва ба мактаб таваҷҷуҳ зоҳир кардани мақомот дар маҳалҳо ва ба ғайолиятҳои берунамактабӣ ҷалб кардани омӯзгору хонандагон низ ба сифати таҳсилот таъсири мусбат мерасонад.

Имрӯз дастгирии соҳаи маориф аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар як корманди соҳа ва омӯзгорро вазифадор менамояд, ки касби худро самимона дӯст дорад ва бо донишу малакаи баланд шавку рағбати хонандаро ба омӯзишу таҳсил бештар намоянд.

Абдуҷаббор АЛИЕВ,
Аълоии маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

МАҚОМИ ВОЛО

Нақши занон дар рушди ҷомеа

Нақши зан дар пешрафти тамаддуни инсонӣ ҳамчун омилҳои муҳими инкишофи иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва иқтисодӣ ҳамеша мавриди таҳқиқи мутахассисони соҳаҳои гуногун қарор гирифтааст. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои занон ҷиҳати иштироки ғайолиона дар идоракунии давлатӣ ва дигар бахшҳои ҳаёти ҷамъиятӣ имконоти шароити мусоид фароҳам оварда шудааст.

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми худ таъкид намуданд, ки шумораи бонувони лаёқатманд ва баландихтисос дар сохторҳои идоракунии давлатӣ ба таври назаррас афзоиш ёфтааст ва ин раванд минбаъд низ бо тамоли устувор идома хоҳад ёфт. Ин изҳороти шаҳодати он аст, ки сиёсати давлат ҷиҳати таҳкими иштироки занон дар ҳаёти ҷамъиятӣ на танҳо як иқдоми иҷтимоӣ, балки як ҷузъи стратегияи идоракунии самараноки давлатӣ махсус мебад.

Аз нигоҳи психологияи иҷтимоӣ, маҳз муҳити оилавӣ аввалин заминаи ташаккули ҷаҳонбинӣ

ва худшиносии шахсият мебошад. Дар ин замина, модар ҳамчун омилҳои тарбиятии аввалиндараҷа на танҳо дар интиқоли донишҳои бунёдӣ, балки дар ташаккули меъёрҳои ахлоқӣ ва арзишҳои маънавии ҷомеа нақши калидӣ мебозад.

Раванди ҷаҳонишавӣ ва рақобати зехнӣ зарурати таҳкими низоми маориф ва дастрасии баробар ба таҳсилоти босифатро барои ҳамаи табақаҳои иҷтимоӣ, бахусус, духтарон, ба миён овардааст. Дар ин самт, Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қабули як қатор стратегияҳо ва барномаҳои давлатии таъмин намудани таҳсилоти босифат барои духтарон тадбирҳои мушаххас меандешад. Афзоиши теъдоди духтарон дар мактабҳои олӣ ин афзоиши нақши занон дар соҳаҳои калидии ҷомеаро ифода мекунанд.

Дар маҷмӯъ, таҳлилҳои илмӣ ва барномаҳои амалии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон шаҳодат медиҳанд, ки мақоми занон дар ҷомеа на танҳо ҳамчун унсурҳои иҷтимоии анъанавӣ, балки ҳамчун неруи ғайоли рушд эътироф шудааст. Ин раванд

собиет месозад, ки занон метавонанд бо дониш, заковат ва неруи фикрии худ дар таҳкими пояҳои давлатдорӣ миллӣ ва пешрафти ҷомеаи муосир саҳми арзанда гузоранд.

Муҳаррам САТТОРОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
МТМУ №3-и шаҳри Конибодом

Дар шаҳри Душанбе мусобиқаи «Дави дӯстӣ» баргузор шуд.

ФУРҶИ СУБҲИ ДОНОӢ КИТОБ АСТ

*Ҳамасола дар Озмуни ҷум-
хуриявӣ “Фурӯғи субҳи доноӣ
китоб аст” одамон аз асарҳои
бадеи хондашон, бардошт
ва таассуроташон батафсил
назди доварон ҳикоят меку-
нанд. Албатта, бардоштҳо
гуногун мешаванд, чун ҳар ка-
се таъбу завқ ва фаҳму дарки
хоси худро дорад. Аммо муҳим
ин аст, ки хулосаҳо набояд но-
дуруст ва яққонибаву маҳдуд
бошад.*

*Матлаби зер аз ҳамин ҳу-
сус аст.*

Нависандаи номвари рус Васи-
лий Шукшин ҳикояте дорад
бо унвони “Содалавҳ” (дар забони асл
- “Чудик”).

Мазмуни ин ҳикоя аҷиб аст: сухан
аз сарнавишти як марди деҳотӣ, кино-
механик Василий меравад, ки ниҳоят
софдику накукор аст. Ба арзишҳои
одамӣ, аз қабилӣ инсофу эҳтиром, не-
киву муҳаббат, кумак ба дигарон, ху-
лоса, ҳар чизе, ки дар деҳа арзишманд
аст, садоқат дорад ва ҳамарӯза корҳои
аҷибӣ ғариб мекунад.

Ҳикоя низ оғози таваҷҷуҳбарангез
дорад: “Ҳамсараш ӯро “содалавҳ” ме-
гуфт гоҳе бо меҳрубонӣ. Ӯ як ҳислати
вижа дошт: доиман бо ҳодисае дучор
мешуд. Аз ин ҳодисоти ногаҳонӣ ази-
ят мекашид, ҳаводиси назарногир,
аммо таассуфангез. Ана, чанд лавҳа аз
як сафари ӯ”.

Сипас Шукшин бо сабки хосаш,
ки мухтасарбаёнӣву таваҷҷуҳ ба
ҷузъиёти тасвир аст, аз як сафари ин
марди деҳнишини содалавҳ ба хонаи
бародарбузургаш Дмитрий, ки дар
Урал мезист, ҳикоят мекунад.

Пеш аз сафар дар шаҳр меҳодад
барои се писари бародараш тухфаҳо
бихарад. Ҳангоми дар ҷомадон ҷо
ба ҷо кардани ҳадияҳо як қоғаз
панҷохрублиро дар рӯйи замин меби-
над ва бо тамоми садо мардумро оғоҳ
мекунад, ки ин пули уфтода дар замин
аз онӣ кӣ бошад... Мо дар деҳа бо ин
гуна қоғазҳо бозӣ намекунем”.

Касе воқуниш намекунад ва ӯ пул-
ро ба назди фурӯшанда мегузорад,
бад-ин ҳадаф, ки агар соҳибаш пайдо
шавад, фурӯшанда он пулро баргар-
донад. Аз мағоза баромадан замон
ҷайбашро мебинанд ва дақиқ мекунад,
ки ҳама пул пули худаш будааст. Ӯ
дар ҷайбаш як биступанҷсӯма дошту
як панҷохсӯма.

Пули аввалиро майда карду тух-
фаҳо харид, панҷохсӯмааш дар киса-
аш буд, яъне, ҳама пули худаш афти-
дааст.

Аммо Василий (нависанда номи
қаҳрамонашро танҳо дар ахири ҳикоя
меорад) ба худ ор медонад, ки рафта
он пулашро бозпас бигирад. Ба анде-
ша меравад, ки “мардум чӣ мегӯянд?
Доду вой карда буд, ки пули гумшуда
аз кист ва боз худаш омада ҳама пул-
ро гирифт. Аммо ин пул, пули майда
ҳама нест, нима маошаш-ку”.

Василий маҷбур мешавад, ки
ба деҳа баргашта, аз амонатқассаи
деҳа боз панҷох рубли дигар гирад
(ва аз ҳамсараш “ғап” мешунавад).
Дар ҳавопаймо нишаста, меҳодад бо
ҳамсафараш суҳбат кунад, аммо он
мард бо безътиноӣ мебинанд, ки Васи-
лий аз деҳа аст ва “сатҳи маданияташ
бисёр паст”.

Ҳангоми нишаст ҳавопаймо такон
меҳӯрад ва он марди ҳампахлуи Васи-
лий, ки тасмаи эҳтиётиро набаста буд,
дандонҳои сунъияшро гум мекунад.
Василий онро меёбад ва ба соҳибаш
бармегардонад, аммо дар посух таъ-
на мешунавад, ки чаро он қолаби
дандонҳоро бо дасташ қапидааст:
“Акнун ман аз кучо онро ҷӯшонидам,
сипас истифода мекунам”.

Хулоса, ба хонаи бародараш ра-
сидан замон ба ҳамсари ӯ писанд на-
меояд, баланд-баланд ғап задану аз
ҳолу ҳавои деҳа, аз падару модар су-
хан кардани Василий ба ӯ тамомаи
намефарад. Худаш ҳам аз деҳа, аммо
деҳотиёро бад мебинанд.

Ҳангоми набудани зану шавҳар Ва-
силий меҳодад дили янғаашро ба худ
гарм кунад ва бо ҳамаи мақсад аробаи
кӯдакони сап-сафедро аз мағоза ранг
харида, гулҳои ҳарранга мекашад.

Баъди бозгашт аз кор янғааш ин
холо дида, ба шавҳараш фармон
медихад, ки ҳар чӣ зудтар бародараш-
ро ғусел кунад.

Ҳамин тавр, Василий, ки меҳост
рухсатиашро дар хонаи бародараш,

Чаро он донишҷӯ “Содалавҳ”
(Чудик)-ро образи манфӣ гуфт?

Бо додани ду-се суол дақиқ кар-
дам, ки он донишҷӯи довталаб дар
озмуни китобхонии “Фурӯғ...” ин
ҳикояти Шукшинро хондааст, ҳама
лаҳза ё эпизодҳояшро медонад, аммо
он чӣ, ки маро ба ҳайрат овард, ҳамаи
нафаҳмидан ё дарк накардани моҳияти
ин образ ё нақши ҳунарист. Донишҷӯи
довталаб яке аз онҳое будааст, ки зери
таъсири муҳити имрӯза мондааст, ан-
дешаи худашро надорад. Дар тасав-
вураш ҳамаи “содалавҳ”-он ашхоси
қафмондаанд, “кишлокиён”-и бетар-
бия ҳастанд.

Ҳоло чун ба таҳқиқ нигарем, муно-
сибат ба мардуми деҳа, ки бо коре ба

нохуб мегузорад ва ғайра.

Ин бардошти як донишҷӯест, ки
беҳтарин ҳикояи Шукшинро хонда-
аст, аммо ҳайфи он хондан, ки мағзи
андешаи нависандаро дарк накарда-
аст, чунки хонданаи ба хотири хон-
дан будааст.

Чунки ӯ намоёндаи ҷавонони замон
мудерн аст, замоне ки ҳар кас бояд
аробаи худашро бикашад, агар як та-
рафи дунёро об барад, парвози нест,
ба кори худаш банд аст.

Аз ӯ ва ӯ баринҳо, гумон намеку-
нам, ки шахсиятҳои иҷтимоӣ ба ка-
мол бирасанд, агарчи мутахассисони
лаёқатманд шаванд.

Барои ҳамаи вақти мутолиаи асари
бадеи хатман ба моҳияти асар, ки дар
ҷи гуна офарида шудани образи бадеи
ва ҷи гуна ҳосил шудани характери
одамӣ зоҳир мешавад, бояд таваҷҷуҳ
кард. Ҳар нависандае, ки асари бадеи
мефарад, хатман функция ё вазифаи
тарбияти доштани маҳсули зеҳнашро
ба эътибор мегирад.

Онҳое, ки ба озмуни китобхонии
“Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” ома-
да мешаванд, бояд асарҳои бадеиро
тавре хонанд, ки на фақат мундариҷа
ва шахсиятҳои асарҳо дар ёдҳо мо-
над, балки ҷи гуна таъсир доштана-
шон ба инсонҳои дигар, ба равиши
зиндагӣ, ба тақомули ҷаҳонфаҳмии
инсон низ дар мадди назар бошад. Ва-
зифаи каломии ҳунари на исбот карда-
ни неку бади ҳаёт, балки намоиш до-
дани манзараҳои густардаи зиндагии
иҷтимоӣ ва ихтилофоти он барои хо-
нанда аст.

Аз хонандаи асар вобаста аст, ки ҷи
гуна ҳиссу завқ ва то ҷи андоза зако-
ват дорад, то ки ба ҳадафи эҷодии на-
висандаи асари бадеи расида бошад.
Фаҳмад, ки нависанда ҷи меҳодад ва
то ҷи андоза хоҳишу майли нависан-
да бо талаботи маънавии ӯ мувофиқат
мекунад.

Хеле муҳим аст, ки дар тинат ва
ниҳоди хонандаи асари бадеи анде-
шаи худаш шакл бигирад, фарқе нест,
ки мусбат ва ё манфӣ бошад. Дар сура-
ти манфӣ ҳосил шудани бардошт хо-
нанда бояд мавқеи худро собит карда
тавонад, мисолҳои зиёде аз воқеияти
зиндагӣ биёрад. Барои ин кор мутоли-
аи ҳар ҷи бештари осори ҳунари зарур
аст: кас намеаваданд, ки бо хондани
китобҳои кам андешаи муҳим бигӯяд.
Мардуми мо дар урфият мақоли хубе
дорад: “Кори неку кардан аз пур кар-
дан аст”.

Дар сураи мутолиаи бештари
адабиёти бадеи инсон қобилияти дар
муқоиса баён кардани хубу бади ин ё
он асари бадеиро пайдо мекунад, ки
беҳтарин фазилат ба шумор меравад.
Василий Шукшин барин нависандаи
номвари рус тавассути ба намоиш
гузоштани ҳулуку ативор ва характери
барҷастиаи як марди деҳа ҳадафи воло
– кадрӣ кимати инсоният ва ё одамият
дар одамро барои зеҳну шуури мар-
дум пешниҳод кардааст.

Ин ки ҳар нависандае мувофиқ ба
ҳадафи бадеи худ сабки хоси ифодаи
матлабро интихоб мекунад, ҷойи баҳс
нест. Хеле муҳим он аст, ки хонандаи
асари бадеи ҳамаи равиҳои эҷодӣ ва
ҷиғунагии тасвир ва ё роҳи равиши
баёни воқеиятҳоро дуруст дарк ку-
над ва барои тақомули шахсияташ
баҳраҳои бардошта тавонад. Нависан-
да асари бадеиро ба хотири таъкиди
ин ё он ғоя (хоҳ иҷтимоӣ бошад, хоҳ
дар ҷаҳорҷӯбаи маҳдуди муомалаи
инсонҳо) шахсияти бадеи (образ ё
нақши парвардан ҳаёл) месозад ва
умедвор меонад, ки ҳамаи образ ё
нақши ҳунари аз ҷониби хонандагонӣ
асар дуруст дарк шавад. Ба иборате
дигар, дар ҷомеа пазируфта шудан ё
нашудани асари бадеи ба сатҳи маъна-
вият ва завқу зеҳни хонанда бисёр сахт
вобастагӣ дорад.

Ҳафиз РАҲМОН,
устоди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

ВАЗИФАИ КИТОБ ТАҒЙИР ДОДАНИ ОДАМ АСТ

дар шаҳр гузаронад, маҷбур мешавад,
ки зуд ба хонаи худаш баргардад.

Дар тасвири нависанда Василий
Князев дилсофтарин марди як деҳи
дурдаст аст: ба ҳама неқӣ меҳодад,
бародарашро 12 сол аст надидааст,
меҳодад, ки ӯ низ бо кӯдакониаш ба
деҳа биёяд, даврони кӯдакиашро ба ёд
биёрад. Дар шаҳр ӯ одамонро меби-
над, ки тамомаи дигаранд: ҳар кас бо
ҳаёли худ банд, ҳар кас роҳи зиндагии
худро пайдо кардан меҳодад, ойини
эҳтироми ҳамдигар тамомаи аз байн
рафтааст. Ҳама меҳодад “замонавӣ”
бошанд.

Чаро банди ин ҳикояро муфассал
овардам? Сабаб дорад. Дар озму-
ни порсояи “Фурӯғ...” довталабе
“ин ҳикояро хондам” гуфт. Суолаш
кардам, ки ҳамаи мард бо лақаби
“Содалавҳ” оё ба шумо писанд шуд?

Посух шунидам, на, образи ман-
фист, худро ба ҳар кор омехта меку-
над, ба роҳи худаш намеравад, хулоса,
ба ҳама одамон ҳалал мерасонад.

Инро на хонандаи мактаб, балки
донишҷӯе мегуфт ва басо ғалат ме-
гуфт. Ғалат он нест, ки як донишҷӯ
чунин андеша дорад, балки ин андеша
дар ҷомеа густариш дорад: ҳоло мар-
дум ончунон “замонавӣ” ва “шаҳрӣ”
шудаанд, ки решаҳои кишлоқии худро
аз ёд бурдаанд.

Фаромӯш кардаанд, ки замоне дар
хоку обу лойи деҳа бозӣ мекарданд,
харсавор буданд, пирамардонро дида,
ба як тарафи кӯча ё ҳавли мегуза-
шанд, дар ғама азойи ҳамдигар рост ме-
истоданд, дар тӯю сур рӯзи дароз миён
маҳкам баста, хидмат мекарданд.
Акнун, ки дар шаҳр бист солу сӣ сол
зиндагӣ мекунад, гумон кардаанд, ки
мудерну замонавӣ шудаанд.

Фарзандҳояшонро дар беҳтарин
мактабҳо (асосан, русиву англисӣ)
мегузаранд, дар беҳтарин мактабҳои
варзишӣ обутоби бадан меомӯзонанд
ва кӯшиш мекунад, ки он писарону
духтарони “эркатулфор” дар беҳтарин
факултаҳои донишгоҳҳо хонанд,
хатман ба хориҷа раванд ва ғайра.

пойтахт меоянд, аз ҷониби шаҳриён
айнан ҳамаи гуна аст, ки Шукшин дар
ҳикояташ овардааст: ин навъ одамон-
ро ҳамонҳое бад мебинанд ё бо тамас-
хур менигаранд, ки худашон як замон
аз деҳа омадаанд, бо гузашти айём
“шаҳрӣ” шудаанд, аммо решаҳои худ-
ро фаромӯш кардаанд.

Бо таълифи ин ҳикоя Шукшин ғӯиё
бонги изтироб мезанад: ҳой мардум,
одаму одамгарӣ барои ҳама якест, ҷи
барои деҳотӣ ва ҷи барои шаҳрӣ. Ба
дарду ғамаи ҳамдигар шарик будан ва
дар ҳар амале сидку инсофро ба кор
бурдан – ҳамаи аст фарҳанги асили
инсон.

Мавҷудияти ҳамаи “содалавҳ”-они
тасвиркардаи Шукшин аст, ки зиндагӣ
ба ҷаҳаннам табдил нашудааст.

Суол мешавад, ки чаро дар зинда-
гии мо Василий барин шахсиятҳое, ки
танҳо ба хотири шод кардани дили
дигарон ва бидуни ғаразе амалҳои нек
мекунад ва қалби оинавор софу по-
киза доранд, хеле каманд?

Банда дар зиндагии воқеӣ садҳо на-
мунаи баръаксшоро мебинем, чунки
пиёда бисёр мегардам ва дар автобусу
троллейбусҳо, мағозаву дигар ҷойҳои
ҷамъияти одамонро дучор мешавам,
ки ба ҷуз андешаву мушқилоти худ
парвои дигарон надоранд.

Ба фарзи мисол, чанде пеш дар ав-
тобуси рақами 8 духтареро дидам, ки
бахузури нишаставу бо телефон машғул
аст ва то се истгоҳ ҳатто намедид, ки
болои сараш кампираки нотаваоне ис-
тодааст... Дар навбати ҳисобӣ карда-
ни мағоза ҷавоне бо як шиша нӯшоба
навбатшиканӣ кард, ки “ҳамагӣ як бу-
тилка об мегирам, чаро бояд интизор
шавам”. Ин гуна мисолҳои фаровон
мебинем, баръаксшоро кам.

Боз озмуни “Фурӯғ...” ба ёдам ме-
ояд ва посух додани ҳамаи донишҷӯ, ки
аз ҳикояи “Содалавҳ”-и Шукшин нақл
мекард: мегуфт, ки ҳамаи “Чудик”,
яъне, Василийи киномеханик образи
манфист, чунки ба ҳама корҳо худаш
аралаш мекунад, ба кори худаш
машғул нест, дигаронро дар ҳолати

ҲАЛЛИ МАСЪАЛАҲО ДОИР БА ОЛИМПИАДА

(Идома аз шумораҳои гузашта)

Машгулияти чордахум (синфҳои 5-7)

221. a ва b ададҳои бутун мебошанд. Маълум аст, ки $a+b=500$ аст. Оё суммаи $17a+13b=1999$ шуда метавонад?

222. Дар давра 2000 нуқтаи сафед ва як нуқтаи сурх ҷойгир карда шудааст. Бисёркунҷаҳои куллаҳояшон дар ин нуқтаҳо хобанда дида баромада мешаванд. Шумораи кадом бисёркунҷаҳо бештар аст, бо куллаи сурх ё сафед?

223. Чӣ хел бо ёрии плиткаи (тахтаи сафолии) ченакҳои 7×9 см порчаи дарозияш 1 см-ро дар коғаз кашидан мумкин аст?

224. Чӣ хел ба воситаи кунҷкашаки кунҷаш ба 19° баробар, кунҷи ба 1° баробарро чен кардан мумкин аст.

225. Аз ададҳои 2, 3, 9, 27, 81, 243, 567 тақсимшаванда, тақсимкунанда, ҳосили тақсим ва бақияро интиҳоб кунед.

226. Миёнаи арифметикуи ду адад ба 10 ва яке аз ададҳо ба 4 баробар аст. Адади дуюм ба чӣ баробар аст?

227. Хаткашаки дарозияш 9 см тақсимот (шкала) надорад. Дар он се тақсимоти фосилавино ҳамаин хел гузореб, ки бо он масофаро аз 1 то 9 бо саҳеҳии то 1 см чен кардан мумкин бошад.

228. Адади $9\,876\,543\,210$ -ро ба $86\,420$ тақсим намуда, бақияро ба 6420 ва бақияи навро ба 420 , бақияи охириро ба 20 тақсим намуданд. Кадом бақия ҳосил шуд?

229. Қоидаеро барқарор кунед, ки аз рӯи он чадвали зерин тартиб дода шудааст ва ададҳои норасоро нависед.

9	16	11	6	5
2	2		3	3
81	256	121	216	

230. Қад-қади роҳи рост 6 хона истодааст. Дар кучо ҷоҳ қандан мумкин аст, ки суммаи масофаҳо аз он то хонаҳо хурдтарин бошад?

231. Оё адади $\underbrace{44\dots44}_{100\text{-то}}$ ба 8 тақсим мешавад?

232. Қад-қади роҳ 7 хона меистад. Дар кучо ҷоҳ қандан лозим аст, ки суммаи масофаҳо аз он то хонаҳо хурдтарин бошад?

233. Фарз мекунем, ки ман ва шумо як микдор пул дорем. Ман бояд ба шумо ҳадди ақал чӣ қадар пул диҳам, ки пули шумо назар ба пули ман 10 сомонӣ зиёд шавад?

234. Як адади сарақама пас аз хат зада шудани як рақамаш 10 маротиба хурд шудааст. Кадом рақам ва дар кучо хат зада шудааст?

235. 19 банка мураббо пухта, онро дар се раф ҳамаин хел гузаштанд, ки дар ҳар раф микдори якхелаи мураббо мавҷуд бошад. Ба рафи якум 1 банкаи калон ва 4 банкаи миёна, ба рафи дуюм 2 банкаи калон ва 6 банкаи яклитра, ба рафи сеюм - 1 банкаи калон, 3 банкаи миёна ва 3 банкаи майда гузошта шуд. Чанд литр мураббо пухта шуд?

236. Як адади сарақама пас аз хат зада шудани як рақамаш 71 маротиба хурд шуд. Ин адад ёфта шавад.

237. Оё ягон моҳ 5 душанбе ва 5 панҷшанбе дошта метавонад?

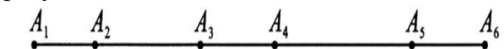
Ҳалли масъалаҳо ва нишондоди онҳо

221. Не. Ҷуфти ададҳои $a+b$ ва $17a+13b$ бояд якхела бошанд. 222. Бо куллаи сурх бештар мешавад. Ба ҳар як бисёркунҷаи нуқтаи сурх илова кардашуда мувофиқ меояд, аммо ба секунҷаи дорои нуқтаи сурх ягон дона бисёркунҷаи сафед мувофиқ намешавад. 223. Аз нуқтаи А порчаи ба 7 см баробарро мегузореб: AA_1, A_1A_2, A_2A_3 ва A_3A_4 ҳамаин хел, ки $AA_4=28$ см бошад. Пас аз он аз нуқтаи A_4 се порчаи дарозияшон ба 9 см баробарро ба тарафи рост мегузореб: A_4B_1, B_1B_2, B_2B_3 ин корро ҳамаин хел иҷро мекунем, ки A_4B_3 ба 27 см баробар бошад. Порчаи $AB_3=1$ см порчаи матлуб мешавад. 224. Бо ёрии кунҷсозаки $\angle AOA_1=19^\circ$ -ро мегузореб, пас аз он тарафи OA -ро мегузореб, боз кунҷи $\angle A_1OA_2=19^\circ$ -ро мегузореб ва ҳамаин хел 19-то кунҷ мегузореб. Қайд мекунем, ки $19 \cdot 19=361$ аст, пас, $\angle A_1OA_9=1^\circ$ мешавад. 225. $567=243 \cdot 2 + 81$. 226. 16. Ҳал. Суммаи ду адад ба 20 баробар аст. 227. 1,4 ва 7 см. Ё 1,2 ва 6 см. Ба ғайр аз порчаҳои дарозияшон 1,4 ва 7 см мо метавонем, порчаҳои дарозияшон 2,5 ва 8 см-ро чен кунем (аз қанори рост хаткашак), инчунин, 3 см ва 6 см (масофаи байни тақсимои фосилавино) ва 9 см. 228. 10. Ҳал.

Бигузор, $9\,876\,543\,200=86420x+y$ бошад, он гоҳ бақия бо 0 ба охир мерасад. Пас аз ин, $y=6420z+t$, $t=420u+v$, $v=20m+n$ мешавад. Ҳамаи бақияҳои t , v ва n бо 0 ба охир мерасанд. Айни замон адади ибтидоӣ ба 20 қаратӣ нест. 229. Қоида: Сатри якум – дараҷаҳои асосӣ, сатри дуюм – нишондиҳанда, сатри сеюм – натиҷа мешавад.

9	16	11	6	5
2	2	2	3	3
81	256	121	216	125

230. Ҷоҳро дар байни хонаҳои сеюм ва чорум сохтан лозим аст. Барои он ки суммаи $xA+yA$ хурдтарин бошад, нуқтаи А бояд дар порчаи ху ҷойгиршуда бошад.

231. Не. Адади додашударо дар намуди $\underbrace{44\dots44000+44}_{97\text{дона}}$ менависем. Дар ин ҳолат

ҷамъшавандаи якум ба 8 тақсим мешавад, дуҷамаш-не. 232. Ҷоҳро дар назди хонаи чорум сохтан лозим аст. 233. 5 сомонӣ. Қайд мекунем, ки $(x+5)-(x-5)=10$ мешавад. 234. 5. Ҳал. Бигузор, дар адади x ягон рақам хат зада шуда, $x=10y$ шавад. Ин маънои онро дорад, ки яке аз 0-ҳои дар охири ададбуда хат зада шудааст. 235. 54 л. Ҳал. Бигузор, x ва y л - гунҷоиши банкаҳои калон ва хурди мураббо бошад. Аз шарт бармеояд, ки $x+4y-2x+6=x+3y+3$ ва аз ин ҷо $y=3$, $x=6$ мешавад. Пас, ифодаи $4x+7y+9$ дар ҷунин қиматҳои x ва y ба 54 баробар мешавад.

236. 710. Бигузор, $x=71y$ бошад. Бигузор дар адади $\overline{abc}$ рақами якум a хат зада шуда бошад, он гоҳ $100kz-x=71y$, $10a=7y$, $a=7$ ва $y=10$ мешавад. Ба таври аналогӣ агар рақамҳои дуюм ва сеюм хат зада шавад, баробарӣ ғайриимкон мешавад. 237. Не. Ҳал. Агар дар 1 моҳ 5 душанбе бошад, душанбеи якуми моҳ метавонад ба рӯзҳои 1, 2 ё 3-юми моҳ рост ояд, он гоҳ панҷшанбеи якум аз рӯзи 4-ум пештар намеояд.

Мамадҷон МАҲКАМОВ,
профессори кафедраи методикаи таълими
математикаи ДДОТ ба номи Садриддин Айний.

Таълиму тарбия дар меҳвари дарс

Тарбия дар ташаккул ва хотираи шахс нақши мондагон дорад, зеро дар хурдӣ майнаи кӯдак дорои қобилияти баланди дарку қабули андешаву мулоҳизаҳо мешавад.

Ҳангоми таълиму тарбия бояд хусусиятҳои психологӣи хонандагон ба эътибор гирифта шавад. Пӯшида нест, ки толибилмон ҳар кадом дорои мизочи ба худ хос мешавад. Ин аз омӯзгорон муносибати ҷиддиро талаб мекунад. Омӯзиши ҳислатҳои хонандагонӣ синф барои роҳбари синф муҳим аст.

Омӯзиши ҳислатҳои шогирдон бо истифода аз методҳои гуногуни раваншиносӣ муяссар мегардад. Дар ин самт ба роҳбари синф бештар методи мушоҳидаи ҳамарӯза маълумоти зарурӣ дода метавонад. Тибқи ин

равиши таҳқиқ, фаёлият-қобилият ва рафтору муносибатҳои хонандагон ҳангоми таълим ва машгулиятҳои тарбиявӣ баръало намоён мегардад ва ба диққат, ҳофиза, тафаккур, ба машгулият иҷрои супоришҳо ҷи гуна муносибат доштани ҳар як хонанда мушаххас карда мешавад. Методи суҳбат (фардӣ ва гурӯҳӣ) ҳам яке аз роҳҳои муайян кардани хусусиятҳои фардии хонандагон буда, истифодаи он аз аҳамият ҳалӣ нест. Роҳбари синф зимни суҳбат бо шогирдон ва волидон то ҷое сир ё худ баъзе норасоии ҷисмонӣ, аз ҷумла, сустии узвҳои биноӣ, шунавой, хусусиятҳои заифии ҳофиза, фаёлияти тафаккур тасаввуроти онҳоро фаҳмида мегардад.

Таҷрибаҳо собит кардаанд, ки агар талаба аз се на-

муди супориши хонагӣ ҳамашро мунтазам иҷро карда ояд, ин аз он гувоҳӣ медиҳад, ки ӯ нисбат ба ин ё он фан хеле шавқманд аст. Вазифаи асосии роҳбари синф

мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» ва Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон амалисозии мақсаду вазифаҳои тарбияи

миллӣ, яъне, ташаккули инсонии комил ва садоқатманд ба халқу миллат мешавад.

Имрӯз ҳар қадар мо дар таълиму тарбияи насли наврас ҷидду ҷаҳди пайвастаю бомаром ва ҳадафмандона намоем, ҳамон андоза дар таъмини пешрафту шукуфоии минбаъдаи диёри арҷмандамон саҳмгузор хоҳем буд. Бояд шогирдонро мо ба омӯзиши пайваста иштиёқманд бошанд, ба илму дониш тавачҷуҳ зоҳир намоянд, моҳияти соҳибхонар гаштанро дарк созанд, ба накукорӣ хушрафторӣ гараванд ва ба қадри ҳар лаҳзаи зиндагии худ бирасанд. Муассисаи таълимӣ ва омӯзгорону роҳбарони синфҳо вазифадоранд, ки барои расидани шогирдон ба ин ҳадафҳои воло аз имкониятҳои, ки доранд, босамар истифода намоянд.

Зумрад ЮСУФЗОДА,
омӯзгори МТМУ №139-и
шаҳри Ваҳдат

ФАЪОЛИЯТ

Ғамхорӣ ба кӯдакон -
вазифаи волидайн

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияти суғуртағӣ тибқи қонунгузори амалкунанда, аз ҷумла, Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи фаъолияти суғуртағӣ”, “Дар бораи суғуртаи тиббӣ”, “Дар бораи суғуртаи ҳатмии ҷавобгарии гражданию ҳуқуқии соҳибони воситаҳои нақлиёт” ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии ҷумҳурӣ ба роҳ монда шудааст.

Соли 2024 ҷиҳати мустаҳкам намудани заминаи қонунӣ ва мутабиқ намудани он ва стандартҳои байналмилалӣ тадбирҳои зарурӣ амалӣ шуда, ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи фаъолияти суғуртағӣ” тағйиру иловаҳо ворид карда шуд. Инчунин, ба қонуни мазкур илова дар бораи пурра ба таври ғайринақдӣ ба роҳ мондани амалиётҳои суғуртағӣ ворид карда шуд, ки он санаи 2 январи соли 2025 мавриди амал қарор гирифт.

Ҳамзамон, қайд карданием, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон 10 майи соли 2019 ҳангоми мулоқоташон бо кормандони соҳаҳои молия, бонкдорӣ, андоз, гумрук ва сармоягузорӣ андешидани чораҳо ва тадбирҳои таъхирнопазирро ҷиҳати рушди инфрасохтори зарурӣ ва ташкили дурусти бозори суғурта, аз ҷумла, васеъ ба роҳ мондани суғуртаи ихтиёрӣ ва фаъол гардонидани иштироки ташкилоти муассисаҳо дар ин бозорро таъкид намуданд.

Ташкилоти суғуртавии “Муин” ҷиҳати амалӣ гардонидани дастури Пешвои миллат оид ба андешидани чораҳо ва тадбирҳои таъхирнопазир барои рушди инфрасохтори зарурӣ ва ташкили дурусти бозори суғурта, аз ҷумла, васеъ ба роҳ мондани суғуртаи ихтиёрӣ ва фаъол гардонидани иштироки ташки-

лоту муассисаҳо дар ин бозор, барои фаро гирифтани мактаббачагон ва кӯдакони то синни мактабӣ бо шартномаҳои ихтиёрӣ суғуртағӣ аз ҳодисаҳои нохуш барномаҳои комплексӣ вобаста ба он бо ду забон таҳия намуда, ба муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва кӯдакистонҳо ирсол намуд.

Чунки дар ин синну сол онҳоро эҳтимолияти хавфи дучор шудан бо ҳар гуна ҳодисаҳои нохуш, аз қабили захм бардоштан, осеббӣ дар натиҷаи афтидан, садамаи нақлиётӣ, ғарқшавӣ ҳангоми оббозӣ, газидани ҳаргуна хашарот ва ҳайвонот мавҷуд аст.

Бинобар ин, суғуртаи кӯдакони то синни мактабӣ ва мактаббачагон на танҳо ғамхории волидайн, балки ғамхории маъмурияти мактабу кӯдакистонҳо низ мебошад.

Хусусияти хоси ин намуни суғуртаи ташкилоти мо дар он аст, ки тибқи он кӯдакон ва мактаббачагон аз ҳар гуна ҳодисаҳои нохуш дар муддати шабонарузӣ фаро гирифта мешаванд. Чунин намуди суғурта тамоми ҳодисаҳои нохушро дар дилхоҳ вақт ва дар тамоми дунё фаро мегирад.

Бо бастани шартномаи суғуртагии мактаббачагон аз ҳодисаҳои нохуш волидайн имконияти гирифтани ҷуброни зарари ба кӯдакон расидаро пайдо менамоянд, ки ба қадри ҳол барои сабук намудани вазъи молиявӣ иҷтимоияшон мусоидат менамояд.

Хавфи суғуртағӣ ин эҳтимолияти рӯй додани ҳодисаҳои нохуши ногаҳонӣ (тасодуфӣ) мебошад, ки дар натиҷаи он ба саломатӣ зарар расонида, гум қардани қобилияти меҳнатӣ ё дигар оқибатҳои вазнинро ба вучуд меорад.

Мавриди зикр аст, ки танҳо дар соли 2024 аз ҷониби ташкилоти суғуртагии мазкур 172 мурочиати шаҳрвандон оид ба руҳ додани ҳодисаҳои гуногуни суғуртағӣ баррасӣ гардида,

ҳамагӣ қонеъ карда шуданд.

Қайд кардан зарур аст, ки ташкилотҳои суғуртагии дар бозори суғуртаи ҷумҳурӣ фаъолияткунанда дар пешбурди сиёсати иқтисодӣ иҷтимоии кишвар ва дар ин замина, ғайи гардонидани бучети ҷумҳурӣ ҳиссаи арзанда мегузоранд.

Вале таҷриба нишон медиҳад, ки то ба ҳол ба мазмуни мухтавои суғурта ва манфиатҳои он қисме аз шаҳрвандон бо сабаби нокифоя будани сатҳи дониши ҳуқуқиашон сарфаҳм намераванд. Дар аксар ҳолатҳо онҳо суғуртаро танҳо як роҳи дигари маблағчамъкунӣ фаҳмида, аз амалӣ гардонидани он худдорӣ менамоянд. Бинобар ин, дар ин ҷода дастгирии мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муҳим ва зарур аст.

Суғуртаи ихтиёрӣ дар асоси шартномаи суғурта ва қоидаҳои суғуртақунӣ, ки шартҳои умумӣ ва тартиби амалигардонии онро муайян менамоянд, амалӣ мегардад. Яъне, ташкилотҳои суғуртағӣ новобаста аз шакли молияташон мустақил буда, дар доираи ваколатҳои дошташон, дар асоси рақобати солим, амал мекунанд. Илова бар ин, аз натиҷаи фаъолияти худ маблағҳои андозро ба бучети ҷумҳурӣ пардохт намуда, дар ғайи гардонидани он ҳиссагузор мебошанд.

Ба ғайр аз ин, дар як ноҳия ва ё шаҳри алоҳида як ташкилоти суғуртағӣ, хоҳ давлатӣ бошад ва хоҳ ғайридавлатӣ, тамоми объектҳои суғуртағиро ба қулӣ фаро гирифта наметавонад. Мақсади асосии мо ривочу равнақи соҳа, таъмини ҳаёти хуб ба мардум мебошад. Ёдовар мешавем, ки афзудани портфели суғуртағӣ дар бозори суғурта аз ба роҳ мондани қорҳои ташвиқотию тарғиботӣ ва баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии ҳуқуқии шаҳрвандон, роҳбарони субъектҳои хоҷагидор, тоҷирон, соҳибкорон ва ғайра вобаста аст. Албатта, дар ин ҷода пешниҳоди тарафаҳои суғуртагии қобили қабули мардум ва хизматрасонии бегаразона, пардохти сари-вакти маблағҳои суғуртағӣ низ мавқеи муҳимро мебошад.

Эътимоднокии молиявӣ ва моддӣ, муносибатҳои хуби касбӣ бо қорхонаву ташкилоту муассисаҳои гуногунмолиякӣ, ашхоси алоҳида, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ба ташкилоти суғуртағӣ имконият медиҳад, ки ба оянда дил-пуроно назар афканда, дар сурати ҳамкорӣ онҳоро аз хатарҳои ғайриҷашмдошт дар доираи шартномаҳои басташуда хифз намояд.

**Исмаилюлло
ХОЛМИЁЗОВ,**
мушовир оид ба фаъолияти
ҳуқуқии ташкилоти
суғуртагии “Муин”

МУЛОҶИЗА

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳаи маорифро яке аз самтҳои афзалиятноки рушди мамлакат эътироф намуда, дар ин бобат ҳамаасола тадбирҳои зиёд меандешад.

Гузариш ба муносибати босалоҳият гувоҳи он аст, ки тавачҷуҳи Давлату Ҳукумат ба сифати таълим ҷиддӣ мебошад. Таҷрибаи байналмилалӣ ва шароити ҷумҳурии Тоҷикистон собит месозад, ки вобаста ба талаботи бозори меҳнат ва инкишофи босуръати муносибатҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарогирии ҳар ҷи бештари воситаҳои иттилоот дар амал истифода намудани донишу малакаҳои муҳимтарин роҳи иҷтимоишавии ҷавонон ва дастбӣ ба натиҷаҳои дилхоҳ ба шумор меравад. Ба татбиқи стандартҳои нав на танҳо малакаву маҳорати касбии омӯзгор,

иттиҳодия дар давоми сол дар асоси ҳамин нақша роҳандозӣ мегардад. Мақсадҳои асосии ташкили иттиҳодияи методӣ; ташкил намудани фазои ҳамкорӣ омӯзгорон баҳри тақмили малакаву маҳорати касбӣ, омӯзиши адабиёти илмӣ, методӣ, асноди меъёрий-ҳуқуқӣ, дуруст ба роҳ мондани ҳуҷҷатнигорӣ, роҳбаладии омӯзгорони навқор ва камтаҷриба, ташвиқу тарғиби таҷрибаи омӯзгорони пешқадам ва навоару эҷодкор, мустаҳкам намудани заминаи моддию маънавии фанҳои таълимӣ, тавассути маслиҳату машварат ба роҳ мондани навоариҳо ва ҳалли душвориҳои мавҷуда дар таълими фанҳо, иштирок дар дарсҳои ҳамдигар ва таҳлилу арзбӣ.

Фаъолияти иттиҳодияи методии омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ дар асоси нақшаи кории

Иттиҳодияи методӣ -
такмилбахши касбияти омӯзгор

балки натиҷаи таълими хонандагон низ ҳамчун нишондиҳандаи самараноки раванди таълим шинохта мешавад. Дар низоми таҳсили босалоҳият масъулиятмандии омӯзгорон барои беҳтар гаштани натиҷаҳои таълими хонандагон бамаротиб зиёд мегардад. Низоми мазкур омӯзгорро вазифадор менамояд, ки ба ҳар як хонанда бо дарназардошти қобилияту дарки маънӣ муносибат намуда, дар гурӯҳ қор қарданро ба онҳо омӯзонад, бештар масъулиятшинос бошад. Дар ин низоми дар меҳвари омӯзиш хонанда қарор дорад. Ин омӯзгоронро водор месозад, ки бештар бо ҳам машварат намуда, аз таҷрибаи қорӣ якдигар баҳравар гарданд.

Бо мақсади ташкили фазои ягонаи таълимӣ-методӣ, баланд бардоштани савияи касбии омӯзгорон, омӯзиш ва паҳн қардани таҷрибаи пешқадами педагогӣ, ҳавасмандгардонии омӯзгорон ва баланд бардоштани сатҳи сифати таҳсилот дар назди шурои методии муассисаҳои таълимӣ иттиҳодияҳои методӣ қардани фаъолият мекунанд. Иттиҳодияҳои методӣ яке аз роҳҳои паҳн намудани таҷрибаи пешқадам ва тақмили ихтисоси омӯзгорон ба ҳисоб меравад. Роҳбарии иттиҳодияи методиро омӯзгори соҳибтаҷриба ба зимма гирифта, мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба роҳ мондани раванди таълимро таъмин менамояд.

Ҳамчунин, омӯзгорони соҳибқадор метавонанд тавассути ташкили дарсҳои намунавӣ таҷрибаи пешқадами худро тарғиб намојанд.

муассиса, дастур ва тавсияҳои кабинетии методии шӯъбаи маориф амалӣ мешавад. Дуруст ба роҳ мондани фаъолияти иттиҳодияи методӣ асоси ташаккул ва рушди фаъолияти касбии омӯзгорон маҳсуб меёбад. Самтҳои асосии фаъолияти иттиҳодияи методӣ инҳо мебошанд: ҳуҷҷатнигорӣ, омӯзиши санадҳои меъёрию ҳуқуқии соҳаи маориф, ёрии методӣ ба омӯзгорон дар раванди таълим, раҳнамоии мутахассисони ҷавон, омӯзиш ва тарғиби таҷрибаи пешқадам, ташкили семинару машваратҳо, арзбӣи сифати дониш, малака ва маҳорати хонандагон, ташкили қорҳои берунасинфӣ, ташкили қараёни худомӯзии омӯзгорон, таҳияи маводи иловагии таълимӣ ва истифодаи онҳо дар раванди таълим, истифодаи дурусти воситаҳои техникаи таълим ва ғайра.

Агар иттиҳоди методӣ фаъолияти худро ҳамачониба ва дуруст ба роҳ монад, дар рушди маҳорати касбии омӯзгорон, дар самаранокии таълиму тарбия ва баланд бардоштани савияи дониши хонандагон нақши муассир гузошта метавонад. Омӯзгорони ҷавон бо мақсади таҷрибаомӯзӣ бештар дар дарсҳои омӯзгорони соҳибтаҷриба иштирок намуда, бо машварату дастгирии онҳо метавонанд дар фаъолияти касбии худ мавқеи устувор пайдо намојанд. Ҳамчунин, омӯзгорони соҳибқадор метавонанд тавассути ташкили дарсҳои намунавӣ таҷрибаи пешқадами худро тарғиб намојанд.

Инобат РАҶАБОВА,
омӯзгори МТМУ №19-и
ноҳияи Айӣ

Дар шаҳри Гулистон Фестивали ҷумҳуриявии «Ҳафтаи китоби кӯдакону наврасони Тоҷикистон» баргузор гардид.

ЭЪТИРОФ

(Охираш. Аввалаш
дар шумораи гузашта)

Расул ва Мирзо дар бораи якдигар ин қабил ҳикояҳои ғалатиро бисёр ва бо шавқи тамома нақл мекарданд. Онҳо ба қадри ҳамдигар мерасиданд.

Ман боз як суҳбати наҷандон шодмандонаи худро бо Мирзо Турсунзода дар арафаи шастсолагиаш ба хотир меоварам. Мо дар меҳмонхонаи «Москва» истиқомат доштем. Пагоҳон одатан дар як ҷо ноишта мекардем. Мо боре мунтазири овардани хӯрок менишастем. Ӯ ба гумонам саҳт бемор буд ва нағз набудани вазъияти саломатиашро ҳис мекард, лекин инро зохир наменамуд. Ман пай бурдам, ки кайфияташ мисли пештара нест. Ба ӯ гуфтам: «Мирзо Турсунович, чаро шумо имрӯз ин ҳел ғамгин менамод? Чашни 60-солагиатон дар пеш истодааст. Ҷамаи асбоби зиндагитон муҳайё, қувваи ҷамъияти намоён мебошад, хурсанд буданатон даркор. Мо ба зудӣ барои гузаронидани чашни зодрузи шумо ҷамъ мешавем». Ӯ дар ҷавоб гуфт: «Ақун ҳар як рӯзи зиндагиам барои ман чашнест».

Ман он вақт ҷӣ маъно доштани ин ҷумларо дуруст пай набурда будам. Ҳоло мефаҳмам, ки вай наздик расидани он ҷиро, ки вуқӯаш ҳатмӣ ва ногузир мебошад, ҳис мекардааст.

Мо борҳо дар хонаи дӯстони москвигамон меҳмон будем. Ман дар ин нишаст ҷӣ қадар мавриди ҳурмат ва муҳаббат будани Мирзоро дидам. Ӯ ба ҷама ҷо табассуми меҳрангез ва шӯхҳои дилевазашро ҳамроҳ меовард.

Ба фикрам, рафқони дигар ҳам ҳаминро ҳамеша ба ёд хоҳанд овард. Дар рафтор ва кирдор ҷӣ қадар сода, бетакаллуф будани ӯро ҷама медонанд. Дар ин ҳел мавридҳо Мирзо барои дӯстони москвигаш оши тоҷикӣ пухтанро дӯст медошт.

Ман боз ду мавриди мулоқоти худро бо Мирзо ба ёд меорам. Яке дар рӯзҳои Даҳаи адабиёти киргиз дар Тоҷикистон ва дигаре дар Даҳаи адабиёти тоҷик дар Қирғизистон. Мирзо дар ғурудоҳи Душанбе ҳайати вакилони моро пешвоз гирифт ва баъд аз дар меҳмонхона ҷо ба ҷо шуданамон ба ахволпурсии мо омад. Баъд мо ба наҳорӣ хӯрдан ҷамъ шудем. Ӯ ҳеле хушсуҳбат ва улфатпазир буд. Ин бори аввал ба Душанбе омадани ман буд. Ӯ ҳеле меҳост, ки мо ҷӣ ҳел кишвари зебо будани ин сарзамин ва ҷӣ ҳел одамони дилқушод ва хуб будани ҳамдиёранашро ҳис карда бошем. Мо ҳар се – Муъмин Қаноат низ бо мо ҳамроҳ буд, – ҳеле вақт бо ҳам нишастем. Афсӯс, ҳоло, пас аз гузашти замон, ин мулоқотҳо ва ин суҳбатҳои ширини дуру дарозро ба тафсил ба хотир овардан ва нақл кардан имкон надорад. Ин рӯзҳо ба шарофати кӯшиш ва ғамхории Мирзо ҳеле пурмазмун гузаштанд. Ӯ ҳеле меҳост, ки ман меҳру қаробати ӯро нисбат ба худам ҳис карда бошам. Ӯ дар симони худ тамоми ҳамдиёранашро манзури назари мо кардани

мешуд. Моро бо муҳаббати зиёд, бо ғамхорӣ ва ифтихор бо ҳамдиёранаш шинос мекард, дар бораи намояндагони соҳаҳои гуногуни ҳаёти халқи тоҷик ғап мезад. Ба ҳамин восита ман бо Муҳаммад Осимӣ ва бо Муъмин ошноӣ пайдо кардам.

Ӯ Муъминро ҳеле дӯст медошт ва ба истеъдоди вай баҳои баланд меод. Ӯ ҷӣ дар ҳузури қасон ва ҷӣ дар танҳои инро меғуфт. Боре ӯ дар Москва ба ман гуфт: «Агар ту ба ғапи ман бовар дошта боӣ, суҳани маро ба инобат гирифт

сурудҳои худ оро медиханд, ҳеле хуш аст, лекин будани як лидер – пешвои маънавӣ низ албатта, лозим аст. Дар он рӯзҳо Мирзо Турсунзода барои мо ҳамин ҳел як пешвои маънавӣ буд.

Ин рӯзҳои хуше буданд. Мо қариб ду соат ғурсат пайдо карда, ба дачаи ман рафтем. Мо дар боғча ҷой нӯшида суҳбат кардем. Ман кинооператорро даъват кардам, ки суҳбати маро ба сурат гирад ва дар филми оид ба Даҳаи адабиёти тоҷик истифода намоад. Мирзо дастӣ хоҳарзодаи

корона ҳурмат мекарданд, ки ӯ бо суҳанон, бо муомилаву рафтор ва бо маданияти ботинии худ дар дили онҳо роҳ меёфт ва шӯр меангехт.

Ман баъзан қасорат карда, бо Мирзо оид ба воқеае шӯхӣҳое мекардам. Инҳо шӯхӣҳои дӯстона буданд, ӯ ҳаргиз аз ин шӯхӣҳо озурда намешуд, балки бо як шӯхӣи ҳеле нозуқона, ҳеле олий ва оқилонае ҷавоб мегардонд. Ҷунонки ман медонам, инҳо ҷама ҷихатҳои ҳеле олии табииати вай мебошад.

Инсон мавҷуди ҳеле мураккабест. Шояд Мирзо ҳам ягон ҳислати манфии дошта бошад, ки дар зиндагии ҳаррӯза, дар оила зохир мешуда бошад. Инро ман намедонам, аммо дар ин ки ӯ тарғибкунандаи назми қадими тоҷикӣ форс буд, ҳеч ҷойи тардид нест. Ӯ намунаҳои зиёдеро аз назми зебои классикӣ аз ёд медонист, меҳонд, нақл мекард ва ҳар бор маро бо ин дониши худ мутаҳайир ва мағфун менамуд, ба завқу ҳаяҷон меовард. Ӯ борҳо дар баромадҳояш, дар суҳбатҳояш бо ман ғуфта буд, ки баъзе шоирони ҷавон дар бораи назми гузаштагон ё тасавури мубҳам доранд, ё ин ки шаъшааи азамати онҳо пеши чашмонашонро гирифт

ШАХСИЯТИ БЕНАЗИР

танат даркор. Ман беҳуда ғап намезанам. Ин шоир ба гирифтани муқофоти давлатӣ сазовор аст».

Мирзо Турсунзода марди доираи ғаволияташ васеъ ва ҷамаҷонибае буд. Ӯ ба шоир Ғулруҳсор Сафиева низ баҳои баланд меод. Ӯ боре Ғулруҳсорро бо ман шиносонд. Ҷунонки ҳоло мебинам, вай дар шахси шоирҳою олимони Тоҷикистон маро бо ҳамдиёрони сазовори худ шинос карда будааст. Ман бо Миршакар ҳам ба воситаи Мирзо шинос шудам.

Дар Душанбе маро ба аҳли маҷлис ҷӣ навъ шинос кардани вайро боъд ҷама ба хотир дошта бошанд. Ӯ дар бораи ду Чингиз ғап зад: яке таҳсирунандаи олам бо шамшер ва дигаре бо қалам. Баъдтар, дар Қирғизистон, дар шаҳри Фрунзе вай фикре баён кард, ки он, дар ҳақиқат, дар эпоси киргиз «Манас» вучуд дорад. Коники зани маҳбуба ва дӯстдоштаи Манас дуктари хони Бухоро-Қарахон будааст ва дар ҷое тоҷикдухтар будани вай низ зикр ёфтааст. Ӯ ин суҳанонро бо шеърӣ баи ба худаш ҳосе, бо руҳи шоирона ғуфт ва ғуфтори худро бо обу ранги маҳсусе оро дод. Шунавандагон суҳанони ӯро бо садоҳои баланду пуршӯри таҳсин пешвоз гирифтанд ва ин мулоқотро то имрӯз ҷама ба хотир доранд.

Ин рӯзҳо ҷӣ дар Душанбе ва ҷӣ дар Фрунзе барои ман чашни бузурге буданд. Ҷама дар ҳаяҷон будем, ки Мирзо Турсунзода, ки марди серқорест, ба Фрунзе меомада бошад ё не? Омадани коллективҳое, ки ин мулоқотҳоро бо рақсу

сесолаи маро гирифта, дар боғ сайр мекард, ки ин манзара ба сурат гирифта шудааст. Ин сурат – қадрҳо барои ман ҳеле ёдгории ғаронбаҳое мебошанд.

Мирзо қасе буд, ки шеърӣят, зебоии қаломро ҳеле нозуқона ҳис мекард ва ҳамеша ба ин нукта ҷалби диққат мекард, ки назм – поэзияи Шарқ ғазилат ва шоистагӣҳои ҳосе дорад. Инро ҳам бигӯям, ки ӯ бо адабиёти ҳинд низ нағз шиносӣ дошт, ин хусусан, дар аснои як сафари якҷояи мо ба Деҳлӣ ва дигар шаҳрҳои Ҳиндустон, ки ҳоло номи онҳоро ба хотир оварда наметавонам, ба хубӣ маълум шуд.

Мирзо Турсунзода марди ба худ мутмаине, вале дар айни замон аз худнамоӣ ва худпарастӣ дуре буд. Агар барои худаш мароқовар набудани ғуфтори суҳбаткунандаро ҳис кунад, кӯшиш мекард, ки номаълумона баромада равад. Раъй ва фикри худро ҳаргиз ба дигарон бор намекард.

Ғап задан дар бораи мавқеъ ва аҳаммияти вай дар адабиёт ва назми тоҷик қори ман нест. Инро хонандагон хуб медонанд. Ман дар ин ҷо ҷихатҳои соф инсонии вай, муносибатҳоямонро ғуфтанмеҳостам. Ӯ қасонеро ҳеле дӯст медошт, ки онҳоро нозуқ ва олитабиат номидан мумкин аст. Вақти ғап задан дар бораи яке аз мавзӯҳои дӯстдошташ – дар бораи занон ҳеле бо назокат буд. Дар ин мавзӯ бо назокати тамома ва бо ғасоҳати шоирона ғап мезад ва ба тарзи мароқангез фикр меронд. Ба назарам, ин ҷихати сазовори тақдире мебошад. Бисёр занон вайро барои ҳамин парастииш

тааст ва бинобар ин, ба классикон соф шоғирдона тақлид мекунанд. Мирзо Турсунзода устоӣ бузург ва моҳире буд ва ҷӣ будани тақлиди кӯр-кӯроноро, ба тарз ва ба услуби гузаштагон мутобиқ қунонидани назми ҳозираро нағз медонист. Ин қор – ҳодисаи бесамар ва беоқибатест. Аз ҷама муҳиммаш ин ки ин тарзи шеър моҳияти ҳодисаҳои замони моро акс қунонда наметавонад. Ҳар як давр ва замон образҳои худро ва шаклу мазмун ба худ ҳосеро дорад. Ин табиист. Аз қарори маълум ҳақиқат дар ёфтани роҳи миёнааст: анъана, яъне, маҳорати анъанавии гузаштагонро аз пеши назар дур накарда, ба онҳо тақия намууда, ба андӯхтаҳои онҳо ҳиссаи нава зам карда, ба ғуфтаи худ садо ва танини нава дода тавонистан лозим аст. Турсунзода инро ҳеле хуб мефаҳмид ва медонист. Вай тарафдори ҳамин ҳел ғаволона ва ҷодӣ наздик шудан ба анъана, тарафдори барои образҳо ва ҳодисаҳои замонӣ ёфтани ҷунон шаклҳои мувофиқе буд, ки аз ҷихати ғасоҳат ва зебоӣ аз онҳо қам набошанд, ақаллан ба онҳо наздик истода тавонанд. Фақат ин ғуна назм замони моро, одами даврони моро муҷассам карда метавонад.

Маълум аст, ки тарҷума қардани шеър қори ҳеле душворест. Ин ҳеле хуб аст, ки дар мамалакати сермиллати мо бисёр асарҳо аз забонҳои гуногун тарҷума карда мешаванд. Ин дар шароити мо як қори муқаррарӣ ва ҳамагӯза шудааст, лекин дар мамалакати дигар тарҷума қори тасодуфӣ мебошад. Дар бораи назми Мирзо Турсун-

ЧИНГИЗ АЙТМАТОВ

зода ғуфтан меҳосам, ки на ҷамаи ғуфтаҳои вай ҷунонки бояду шояд тарҷума карда шудаанд. Баъзан дар тарҷумонҳо воситаи ифода қамӣ мекунад, онҳо маҳорати қофӣ ва қобилияти дарқориро надоранд. Баъзан мотивҳои ҳеле публицистӣ, соф ғражданӣ диққати тарҷумонҳоро ҷалб мекунад. Аммо дар айни замон, тарҷумаҳои дар ҳақиқат, ҳеле муваффақиятнок ҳам хастанд, ки шеърӣи Мирзоро ба хонандагони соҳиби забонҳои дигар дастрас мегардонанд.

Шеърӣи Мирзо Турсунзода ба лирикаи советӣ саҳми боризе меғузорад. Дар ҳаёти ҷодии мо ба таври доимӣ як амалиёти муқодилаи шаклҳои поэтикӣ, муқодилаи тафаккури поэтикӣ давом дорад. Назми Мирзо Турсунзода ба воситаи забони русӣ бо тамоми забонҳои дигар алоқаманд шудааст ва ба воситаи забони русӣ амалиёти дигаре низ рӯй медиҳад, ки ин ғанитар шудани шеърӣи миллии мебошад. Он шаклҳое, ки Мирзо Турсунзода дар ҷодии худ ба қор бурдааст – рубоӣ ва дубайтӣ – ба шоирони дигар, аз ҷумла, ба назми рус таъсири қалоне расониданд. Он шакли шеърҳои вай, ки дар қанд мисраъ манзараи бузурге таъсир мебад, муъҷазӣ ва дар айни замон ғасоҳат ва зебоии беҳтарин намунаҳои назми шарқ, бешубҳа, назми моро ғанӣ мегардонад ва ба воситаи амалиёти мутоқобил ба вазъи умумии адабиётҳо таъсир мерасонанд.

Амалиёти ғанӣ ғардидани адабиёт боиси ба майдон баромадани нависанда ва шоирони дузабона мегардад. Мирзо ҳам ин ҳодиса ва ин амалиётро инқор намекард. Барои ин ки назм аз қорҷубаи миллий ба қорич қадам ғузорад, пул – ғузаргоҳҳо ва устонони маҳсусе бояд вучуд дошта бошанд, ки онҳо ин пулҳоро меҳсозанд ва соҳилҳои муқобилро ба ҳам пайванд медиҳанд. Шояд ин идеяҳо ҳоло ҳам зид ва муқобилҳо дошта бошанд, вале Мирзо аз ин равиш ҳеле розӣ буд ва ба ин ҳодиса бо назари ҳеле муҳабате менигарист. Ӯ доираи биниши вассе дошт ва маъсалаҳоро ҷамаҷониба иҳота карда, ба онҳо наздик мешуд.

Ман ба нависандагон, зиёиёни тоҷик, ворисон ва давомдихандагони қори Мирзо Турсунзода неқӣ ва муваффақият орзу мекунам. Ба қадри 70-солагии зодрузи Мирзо Турсунзода бо диққат ва қуввати тамома тайёрӣ дидан, ҷамаи имқониятҳоро ба назар гирифта, ба таври шоистае ғузаронидани онро орзумандам. Қоре қардан дарқор, ки ин солқард шакли маҷлиси суҳанорой ва мадҳу ситоиш, ё шакли ёдоварии ғамангезеро ба худ нағирад, ин ҳар дуру ҷунон бо ҳам тавоғуқ додан лозим аст, ки Мирзо Турсунзода дар байни мо набошад ҳам, дар ҳар маврид ҳузураш ҳис карда шавад.

Таҳияи Рустам
ВАХҲОБЗОДА,
сармуҳаррири маҷаллаи
адабии «Садои Шарқ»

НАЗМ

Ситоишгари Ватан

*Шеър бояд инқилобу шӯришу
исён кунад,
Чунбиш орад бар замину
кӯхро талқон кунад.*

Ин байти воқеан баланду пурмаънӣ аз умқи дили шоири озода Усмон Шарифзода бурун шудааст.

Ин эҷодкори фарохназар зодаи деҳаи зебоманзару бихиштосои Элок-дараи ноҳия Файзобод мебошад. Баъди як соли таваллуди Усмон хонавода ба деҳи Муғулон (дурусташ Мугон)-и ноҳияи Рӯдакӣ кӯч баста, ҳамон ҷо муқимӣ мешавад. Усмон хатмкардаи Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин (ҳоло Донишгоҳи миллии Тоҷикистон) мебошад. Ба навиштани мақолаю шеър аз замони мактабхонӣ шуруъ кардааст. Баъди хатми донишгоҳ дар рӯзномаи ноҳияи Рӯдакӣ “Ҳақиқат” ба кор оғоз мекунад. Бештари умри хешро Усмон Шарифзода дар рӯзномаи “Тоҷикистони Советӣ”, ки ҳоло “Ҷумҳурият” ном дорад, сарфи рӯзноманигорӣ кардааст.

Усмон Шарифзода шахси дар ақидаи хеш устувор, рострав, яқруӣ ва бо мардуми одӣ меҳрубон буд. Карру фарро наменписандид.

Шоири ваҳдатсаро буд ва ба ин шеъраш гувоҳӣ медиҳад:

*Намехоҳам ҷаҳоне, эй ҷаҳондор,
Ватанхоҳам, ҷаҳонам ин
ҷаҳон аст.*

*Ҷои дигар мегӯяд:
Ватанро ҳамчу фарзанди
ҷигарбандаш ниғаҳбонам,
Дареge нест баҳри як кафи
хокаш диҳам ҷонам.
Адуи нохалаф гар по гузорад,
пайкараш сӯзам
В-агар найранг созад, дар ҳаво
болу параш сӯзам.*

Ҳар гоҳ ки шоир ба Файзобод меомад, албатта, меҳмони мактаббачагон мешуд. Дар лаҳзаҳои бо шогирдон вохӯрдан аз ватандӯстӣ, ҳубу аъло хондан, хизмат ба падару модар, аз бар кардани шеъри шоирони классик ва муосир, рӯ овардан бо китоб маслиҳатҳо меод. Даъват мекард, ки забони ноби тоҷикиро махлут накарда, тозаю озода сухан гуфтанро ёд гиранд.

У ҳозирчавоб, сухандон ва ҳикматшинос буд. Дӯстдорони адабиёт ба ашъораш саҳт дилбастагӣ доштанд.

Дар ёд дорам: дар чашни 50-солагии устод Бозор Собир, ки дар ошхо-

наи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон мегузашт, хостанд, ки шоирон баҳри табрики шоир шеъре эҷод кунанду хунаrpешаи Театри академидрамавии Лохутӣ Қиёмиддини Ҷақалов дар маҳфил онро хонад. Чанд шеър эҷод шуд. Ба устод шеъри Усмон писанд омад.

Устод Бозор Собир гуфт:

-Усмон, ту ҳақиқатан шоирӣ!

Усмон Шарифзода аз шаҳр ба деҳа, ки меомад, гоҳо ҳамроҳаш шоирон Муҳиддин Фарҳат, Мирзо Файзалӣ, Зухуриддин Суярий, Иззатулло Хусайнӣ, Ҷӯрабек Муъмин, нависандаҳо Равшани Ёрмуҳаммад, Рачабалӣ Аҳмад, Шохмузаффар Ёдгори меовард. Шаб то саҳар шеърхонию сурудхонӣ идома меёфт. Ҳомиди бародари банда суруд меёнд, ки ба Усмон писанд буд. Боре Ҳомид шеъри Саъдӣ – “Эй лӯббати хандон, лаби лаълат кӣ газидаст”-ро хонд. Усмон ба ӯ эрод гирифт, ки бо чунин садои хушу марғуладор чаро рафта дар радио ё телевизион сабт намегузорад?

Усмон табияти Гулдараю дӯст меодшт. Чашмаю зова, доманаю кӯҳсор, дашту теппаҳо, хониши мурғони нағмасаро, гулу гиёҳашро дида, бадохатан шеър мегуфт.

Усмон марди хеле ҳассос буду дурандеш, суханро дар тарозуи ақл баркашида, рӯи хони маънӣ мерехт:

*Ман фақат аз дили ноғаҳкуши
худ метарсам,
Сари мӯ тарс надорам,
ба ҷаҳон тарс бас аст.*

Шеъри Усмон Шарифзода мазмуни баланди фалсафӣ дорад. Қиматтарин чиз барои шоир арзишҳои инсонӣ буд, ки дар ашъораш бараъало хис карда мешавад.

*Ҷӣ равӣ Каъба, ки ин ҷо
падаре муҳтоҷ аст,
Бо тану гардани қач мушти
паре муҳтоҷ аст.*

Қиссаю ёддоштҳо дар бораи устод зиёданд. Мо, мухлисони ашъораш, дуо мекунем, ки рӯҳаш шод бошад!

*Қурбони ҶОМӢ,
узви Иттифоқи журналистони
Тоҷикистон, омӯзгори собиқадор
аз ноҳияи Файзобод*

ЧАШМАНДОЗ

МАОРИФИ ҶАҶОН

Финландия

Дар мактабҳои Финландия ҳамаи забонҳои хориҷие, ки дар ҷомеа бо он ҳарф мезананд, омӯзонида мешавад. Донишомӯзон аз рӯи нишондодҳои таълимӣ ё соҳаи интихобнамуда ба синфҳо ҷудо шуда, нақшаи кори инфироидӣ доранд, ки дар он супоришҳо ва маҷмуи машқҳои ба қобилиятшон мувофиқ пешниҳод мегарданд.

Волидон барои хӯрок, машғулиятҳои беруназсинфӣ, сафарҳо ва монанди инҳо, ки аз ҷониби муассисаҳои таълимӣ ташкил мешаванд, маблағ намесупоранд. Дар зимн, мактаббачагон ҳар сол имтиҳон намесупоранд. Танҳо вақти хатми мактаби миёна аз хонандагон имтиҳон гирифта мешавад.

Свазиленд

Дар низомии маорифи Свазиленд таҳсилоти ҳатмӣ вучуд надорад. Қўдакон аз 6-солагӣ ба мактаб фаро гирифта мешаванд. Таҳсил дар зинаи ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти ин мамлакат 7 сол буда, таҳсилоти зинаи миёна 5 сол давом мекунад.

Дар низомии таҳсилоти оли Донишгоҳи Свазиленд, донишқадаҳои кишоварзӣ ва педагогӣ мавқеи намоён доранд.

Микронезия

Низомии таълимии Микронезия мисли аксари кишварҳо аз 4 зина иборат аст: таълими томактабӣ, таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии. Таҳсил дар муассисаҳои мамлакат то синфи 8 ҳатмӣ мебошад.

Микронезия кишвари хурде мебошад, ки дар он таҳсилоти олии бо 18 барномаи таълимӣ дар 2 донишгоҳ ба роҳ монда шудааст. Ба мактабҳои олии мазкур 15 барномаи бакалавр, 2 барномаи магистратура ва 1 барномаи аспирантура шомил мешаванд. Зинаи бакалавр аз 2-3 сол ва магистратура аз 1 сол иборат аст.

Тринидад ва Тобаго

Дар Тринидад ва Тобаго таҳсил барои кўдакони аз 5 то 16-сола ҳатмӣ аст. Таҳсил дар зинаи ибтидоӣ 7 сол буда, баъди хатми он хонандагон имтиҳони Secondary Entrance Assessment (SEA)-ро барои идомаи таҳсил дар мактаби миёна месупоранд, ки ин барои ҳар як хонанда зарур мебошад. Дар мактаби миёна бошад, хонандагон 5 сол таҳсил мекунамд, ки дар соли сеюми таҳсил имтиҳони National Certificate of Secondary Education (NCSE) месупоранд.

Словакия

Дар низомии таҳсилоти олии Словакия донишгоҳҳо ва омӯзишгоҳҳои мавҷуданд, ки барномаҳои таълимии гуногунро фаро гирифтаанд. Донишгоҳи технологияи Словакия яке аз муассисаҳои муосири тадқиқотӣ ва таълимӣ буда, мутахассисони соҳаҳои илмҳои табиӣ, информатика, муҳандисӣ, меъморӣ, химия ва саноати хӯроквориро омода месозад.

*Таҳияи
Ирода ТИЛАБОВА,
«Омӯзгор»*

МЕҶРНОМА

Иродату саодати омӯзгор

Устои варзида Муҳаммадқул Муродов зодаи ноҳияи Темурмалик буда, соли 1977 мактаби №1-и ноҳияро бо баҳои хубу аъло хатм намуд ва баъди як сол ҳуҷҷатҳои ба Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни супорида, донишҷӯи факултети забон ва адабиёти рус гардид. Соли 1983 Муҳаммадқул ҷавон донишгоҳи номбурдаро бомуваффақият хатм кард.

Худи ҳамон сол М.Муродов дар мактаби №6-и ноҳияи Темурмалик ба ҳайси омӯзгори забон ва адабиёти рус ба фаъолият оғоз намуд. Мутолиаи бардавомии адабиёти илмӣ ва бадеӣ, хусусан, аз эҷодиёти адабони машҳури рус, омӯзиши санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ боиси тақмили донишу маҳорати касбии ӯ гардид. Ӯ дар як муддати кӯтоҳ тавонист дар байни ҳамкасбон обрӯю эътибори баланд пайдо намояд.

Ҳангоми сар задани ҷанги шаҳрвандӣ дар ҷумҳурий қисме аз омӯзгорон бо сабаби сари вақт пардохт нагардидани маош пешаи омӯзгориро тарк мекарданд. Дар ҳамаи давраи ҳассос

Муродов аз мактаб дур нарафт. Кордониву лаёқати ӯро ба назар гирифта, ба вазифаи муовини директор оид ба корҳои таълимӣ таъйин карданд. Устод Муродов муддати 10 сол (аз соли 1994 то соли 2004) дар ин вазифа кор кард.

фа кор кард. Назоратро дар муассисаи пурзӯр карда, ба омӯзгорони ҷавон тавсияву маслиҳатҳои судбахш меод ва онҳоро дастгирӣ менамуд.

Ҳамин тариқ, соли 2005 ӯро ба МТМУ №18-и ноҳия ба кор даъват намуданд. Устод, бо вучуди душворӣ, муддати қариб ду даҳсола роҳи панҷкилометрии пуробу лой ва душворгузарро пиёда тай намуд.

Захматхояш баробас нарафтанд. Дар ин даргоҳи илму маърифат чун дар дигар муассисаҳои таълимие, ки ӯ адои вазифа намудааст, 13 нафар хонандаҳои озмунҳои фанӣ дар сатҳи вилоят ва ҷумҳурий гардиданд.

Шогирдони Муҳаммадқул Муродов мактабҳои олии кишварро хатм намуда, идомабахши касби пуршарафи устои хеш гардид, дар муассисаҳои таълимии ноҳияи Темурмалик ифои вазифа доранд.

Аз соли 2018 то соли 2022 устод Муродов дар ду муассисаи таълимӣ – мактабҳои рамаҳои 18 ва 2 фаъолият кардааст.

Айни ҳол дар мактаби №2-и ноҳияи Темурмалик ба таълиму тарбияи хонандагон машғул мебошад.

Вақти холии ин омӯзгори садоқатпешаву варзида дар ҳудуди муассисаи таълимӣ ва берун аз он, дар ихотаи шогирдону омӯзгорони ҷавон мегузарад. Ҷавономӯзгорон барои пешбурди фаъолияти касбии хеш аз ӯ маслиҳатҳои муфид ва тавсияҳои судманд мегиранд.

*Ориф ПАРТОЕВ,
омӯзгор, ноҳияи Темурмалик*

Дар вилояти Хатлон Фестивали ҷумҳуриявии «Ҳафтаи китоби кўдакону наврасон» баргузор шуд.

КИТОБҲОИ НАВ

Руши журналистикаи
тоҷик дар замони
истиқлол

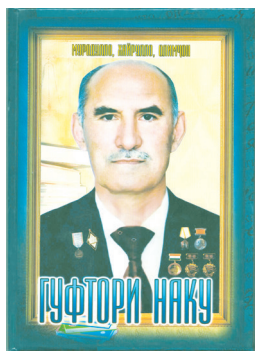
Дар ҷаҳони муосир журналистика ҳамчун пешаи мафкурасоз ва воситаҳои ахбори омма омили асосии тақдирбахши ҷомеа пазируфта шудаанд. Зеро тамоми дастоварду қомебҳои мамлакат тавассути ВАО ва навиштаҳои публитсистону журналистон инъикос меёбанд. Аз ин ҷост, ки дар замони истиқлол ба масъалаи тайёр намудани рӯзноманигорони ҷирфай бо таъсиси шӯъбаҳои факултетҳои журналистика таваҷҷуҳи махсус зоҳир гардида, фаъолияти воситаҳои ахбори омма ҳамачониба гузариш ёфтаанд. Китоби нави намунаи илми филология, дотсент, мудири кафедраи телевизион ва радиоишновони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Сангин Гулов «Истиқлолият ва журналистикаи тоҷик» ба ин мавзӯ бахшида шудааст. Маҷмӯа аз ду қисм иборат аст. Қисми аввал мақолаҳои солҳои охир навиштаи муаллифро дар бар гирифта, дар онҳо роҷеъ ба таҳаввули журналистикаи тоҷик дар замони муосир, фаъолияти расонаҳо дар пасманзари сиёсати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, нақши ВАО дар муборизаҳои иттилоотӣ ва таъмини амнияти иттилоотӣ сухан меравад. Дар қисмати дуюм муҳаққиқ рӯйхати рисолаҳои илмӣ дар самти журналистика дар солҳои соҳибистиқлолӣ ҷимояшударо пешниҳод кардааст.

Мақолаҳои нигоштаҳои маҷмӯа ба умдатарин масоили журналистикаи муосир иртибот дошта, аз як сӯ, рушди журналистикаи тоҷикро бозгӯ намоянд, аз ҷониби дигар, масъалаҳое ба миён гузошта шудааст, ки ислоҳи онҳо ба пешрафти ҷашмиги таълиму тарбия дар шӯъбаҳои факултетҳои журналистика мусоидат мекунад.

Фаъолияти корномаи идда аз устодону муҳаққиқону мактабшиносон воқеан, шонистаи омӯзишу пайравист, зеро онҳо ҳасти хешро дар роҳи таълиму тарбияи шогирдон ва пешрафти ҷомеа бахшидаанд. Яке аз ин гуна устодони фидой, олим, методисти навҷӯ навоар, номзади илмҳои педагогӣ, Корманди шонистаи Тоҷикистон Ибодулло Абдуллоев мебошад,

ки фаъолиятҳои равшанибахши аҳли маориф аст ва китоби «Гуфтори нақу» (Душанбе: «Матбаа», 2024. – 432 с.) дар ин хусус ҳикоят мекунад. Мавсуф ҳаёту фаъолият ва ҳасти хешро баҳри таълиму тарбия, баланд бардоштани сатҳи сифати таҳсилот ва таълифи китобҳои дарсӣ бахшидааст. Муаллифи китобу дастурҳои «Алифбо», «Забони модарӣ» (китобҳои

«Гуфтори нақу»

дарсӣ барои синфҳои 2, 3, 4), «Дафтарӣ машқи хат барои синфи 1», «Санъат ва меҳнат» (китоби дарсӣ барои синфи 1), «Табиатиносии» (китобҳои дарсӣ барои синфҳои 2, 3, 4), «Методикаи таълими ибтидоии забони модарӣ» (китоби дарсӣ барои донишҷӯёни коллеҷу донишгоҳҳои омӯзгорӣ), «Мавқеи бозихи таълимӣ дар дарсҳои забони модарӣ» (дастури методӣ барои

омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ) ва ғайра мебошад.

Омӯзиши китоби мазкур, ки ба таври хеле ҷолиб зина ба зина зиндагинуи устодро барои хонанда равшан мебарояд, ба омӯзгорони ҷавон, дилбастагони таълиму тарбия ва алоқамандони мактабу маориф омӯзанда ҳоҳад буд.

Н. ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

Чайнворди «Педагогика»

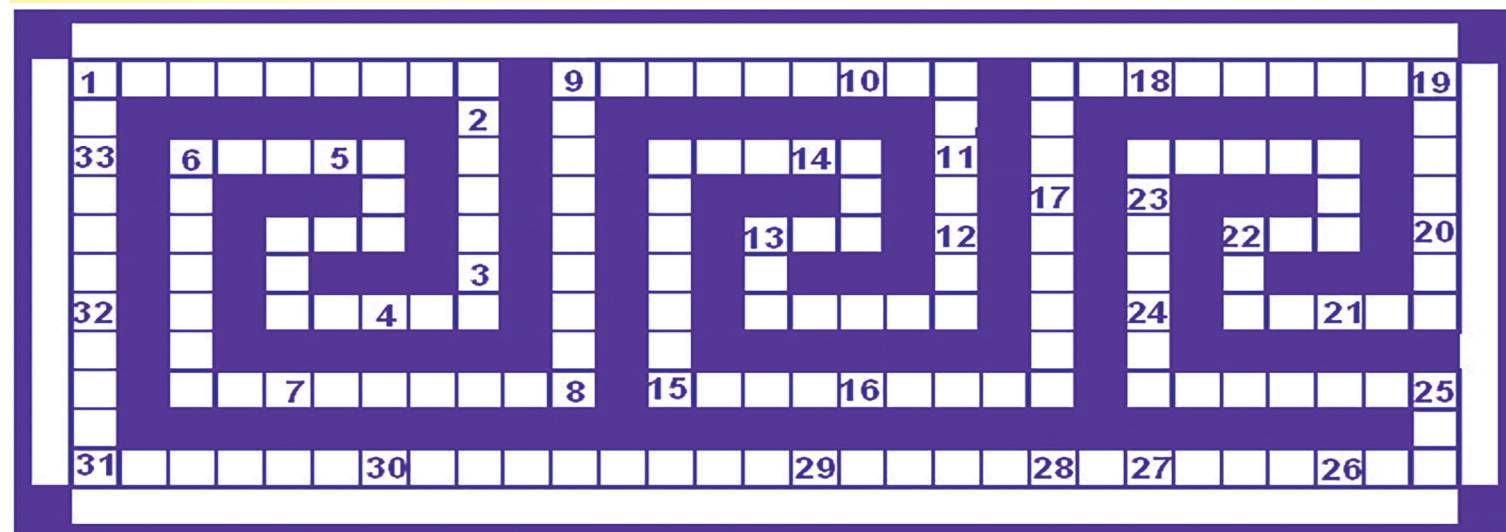
САЙҚАЛИ ЗЕҲН

1. Маҷмӯи илмҳои таълиму тарбия. 2. Нақлиёти чорчарха. 3. Сарзамини мулки тоҷику форс. 4. «Шоҳи фанҳо». 5. Ноҳия дар вилояти Сӯғд. 6. Маркази муҳими сиёсӣ дар мамлакат. 7. Функсияи тригонометрӣ. 8. Воҳиди дарозӣ. 9. Деги атомӣ. 10. Сохтмони аср. 11

Адад. 12. Олими машҳури рус. 13. Воҳиди маъмури дар Тоҷикистон. 14. Қаҳрамони халқи тоҷик. 15. Элементи секунҷа. 16. Асбоби нумунокиӣ. 17. Роҳбари мактаби оӣ. 18. Истилоҳи илми риёзиёт. 19. Афзори асп. 20. Азизтарин шахс барои мо. 21. Қисми чархзанан-

даи муҳарриқи электрикӣ. 22. Асари панду ахлоқи Носири Хусрав. 23. Электроди мусбат. 24. Дастгоҳи сабуки парвозкунандаи бе муҳаррик. 25. Шаҳри энергетикӣ дар Тоҷикистон. 26. Рамзи маърифат дар Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон. 27. Воҳиди хурд-

тарини миқдори ахбор дар компютер. 28. Маънои калимаи «фюзес»-и юнонӣ ба забони тоҷикӣ. 29. Қаҳрамони Тоҷикистон. 30. Файласуфи идеалисти Юнони Қадим. 31. Физики машҳури англис. 32. Металли қимматбаҳо. 33. Ҳайвони саворӣ.

Тартибдиҳандагон: Нуралӣшо СУЛАЙМОНШОЕВ, Самир СУЛАЙМОНШОЕВ

Ҷавоби муаммони «Моҳир» аз №14

Аз ҷап ба рост: 1. Раҳим. 4. Сипар. 8. Ҳадаф. 9. Соат. 10. Иваз. 11. Регар. 13. Янтоқ. 16. Сосна. 18. Самадов. 19. Ҳаром. 20. Рақам. 22. Санъо. 24. Само. 26. Кино. 27. Лайло.

28. Самум. 29. Шамол. Аз боло ба поён: 2. ҲХДТ. 3. Моҳир. 4. Сафар. 5. Парӣ. 6. Русия. 7. «Мазда». 12. Гагарин. 14. Тохир. 15. Қасам. 16. Савор. 17. Сабақ. 19. Соҳил. 21. Маонӣ. 22. Салом. 23. Осиш. 25. Ором. 26. Кирм.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Шаҳодатномаи гумшудаи А №0188349 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2008 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №108-и ноҳияи Шоҳмансури шаҳри Душанбе ба Ҷазлиддини Амрулло додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ №010322, ки онро соли 1990 МТМУ №36-и ноҳияи

Шоҳмансури шаҳри Душанбе ба Мурадова Гулҷаҳон Сержидиновна додааст, эътибор надорад.

Дипломи гумшудаи ҶТ №0186192, ки онро соли 2024 Литсейи касбии хизмати шаҳри Хучанд ба Муҳаммадиева Нигора Шаҳобовна додааст, эътибор надорад.

ТАСҲЕХ

Дар фармоиши вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз 23.01.2025, №110, ш. Душанбе) «Оид ба анҷоми соли таҳлили 2024-2025, аттестатсияи аз синф ба синф гузаронидан ва хатм дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки дар шумораи №7 («Омӯзгор», аз 13 феввали соли 2025) ҷоп шудааст, санаи фармоиши мазкур аз 29.01.2025 хонда шавад.

МУАССИС
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон

САРМУҲАРИР
Эҳсон САҒАРОДА
225-81-55

ҲАЙАТИ ТАХРИРИЯ

Раҳим САИДЗОДА
Абдулло РАҲМОНЗОДА
Ҳомид ҲОШИМЗОДА
Равшан КАРИМЗОДА
Лутфия АБДУЛҲОЛИҚЗОДА
Бадриддин МУЗАҒҒАРОДА
Қобилҷон ХУШВАХТЗОДА

«Омӯзгор» тахти рақами 271/рз-97, аз 27.09.2021 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хоҳири чандандешӣ маводе низ ба таъи мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифон ҳамфикр набошад ва барои онҳо масъулиятро ба уҳда нагирад.

Навиштаҳои ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридгашта баргарадонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳои дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютери андозаи 14 (фосилаи 1,5)-и ҳарфи Times New Roman ТҶ қабул менамояд.

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ

Насриддин ОХУНЗОДА
(ҷонишини сармуҳаррир)
Шодӣ РАҶАБЗОДА
Ҳотами ҲОМИД
Шаҳноза БОБОМУРОДОВА
(муҳаррирон)

МУҲБИРОН

Ирода ТИЛАБОВА
Хуршеда АЗИЗОВА
(шаҳри Душанбе)
Ҷангбеки УЛҒАТШОҲ
(ВМКБ)
Суҳроб АЗИЗӢ
Худододи ИСЛОМ
(вилояти Хатлон)
Нуъмон РАҶАБЗОДА
(вилояти Сӯғд)

Саодат ЭРҒАШЕВА 225-81-61
(масъули обуна)
Зарнисор НИЗОМОВА
(хуруфчин)

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озо» ба таъи расид.
Индекси обуна: 68850.
Адади нашр: 42847 нусха

Почтаи электронӣ:
p.omuzgor@maorif.tj
Сомонаи ҳафтанома:
www.omuzgor-gazeta.tj

QR - коди сомонаи
расмӣи нашрияи
«Омӯзгор»

Навбатдори шумора
Ш. Бобомуродова